

Renty z tytułu niezdolności do pracy oraz renty rodzinne przyznane w 2019 roku z powodu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH

Warszawa 2020

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Opracował: Andrzej Czajkowski Wydział Badań Statystycznych

Akceptowała: Izabela Tomczyk Wicedyrektor Departamentu

Statystyki i Prognoz Aktuarnych

www.zus.pl

www.psz.zus.pl

SPIIS TREŚCI

	Str.
1. Wprowadzenie.....	5
2. Poszkodowani w wypadkach przy pracy – dane GUS.....	8
3. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacane przez ZUS.....	10
4. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane przez ZUS w 2019 roku.....	12
5. Renty rodzinne wypłacane przez ZUS.....	43
6. Renty rodzinne wypadkowe przyznane przez ZUS w 2019 roku.....	45
7. Podsumowanie.....	52

1. WPROWADZENIE

Zagadnienia związane z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi są przedmiotem wielu regulacji prawnych, w tym dotyczących kwalifikacji tych zdarzeń, procedur postępowania przy ustalaniu ich okoliczności i przyczyn oraz uprawnień poszkodowanych do świadczeń z ubezpieczenia społecznego i odszkodowań określonych w przepisach prawa pracy.

W myśl obowiązujących od 1 stycznia 2003 r. przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1205) oraz z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2013 r., poz. 737), osobie ubezpieczonej, która uległa wypadkowi przy pracy lub u której stwierdzono chorobę zawodową, a także członkom rodziny w przypadku śmierci ubezpieczonego wskutek takiego wypadku lub choroby - przysługują następujące świadczenia:

- zasiłek chorobowy - dla ubezpieczonego, u którego stwierdzono czasową niezdolność do pracy spowodowaną wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową,
- świadczenie rehabilitacyjne - dla ubezpieczonego, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego z tytułu wypadku lub choroby zawodowej jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy,
- zasiłek wyrównawczy - dla ubezpieczonego będącego pracownikiem, którego wynagrodzenie uległo obniżeniu wskutek stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu,
- jednorazowe odszkodowanie - dla ubezpieczonego, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, lub dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty,
- renta z tytułu niezdolności do pracy - dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej,
- renta szkoleniowa - dla ubezpieczonego, w stosunku do którego orzeczono celowość przekwalifikowania ze względu na niezdolność do pracy w dotychczasowym zawodzie spowodowaną wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową,
- renta rodzinna - dla członków rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty uprawnionego do renty z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej,
- dodatek pielęgnacyjny,
- dodatek do renty rodzinnej - dla sieroty zupełnej.

Poniższe opracowanie zawiera analizę świadczeń długookresowych przyznanych poszkodowanym w skutek wypadków przy pracy lub chorób zawodowych, tj.:

- rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych – ubezpieczonemu z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy,
- rent rodzinnych wypadkowych – członkom rodziny zmarłego ubezpieczonego lub rencisty.

* * *

Pojęciem **wypadku przy pracy** określa się zdarzenie nagłe, nieplanowane i niepożądane, wywołane przyczyną zewnętrzną, którego skutkiem jest uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności albo poleceń przełożonych,
- podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy nawet bez polecenia,
- w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy, a także:
- podczas podróży służbowej, podczas szkolenia w zakresie samoobrony lub przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy dokonuje się w protokole powypadkowym – w odniesieniu do pracowników albo w karcie wypadku przy pracy – w odniesieniu do pozostałych ubezpieczonych w trybie określonym przepisami Kodeksu pracy oraz rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 16 września 2004 r. w sprawie wzoru protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy (Dz. U. nr 227, poz. 2298).

Podmioty ustalające okoliczności i przyczyny wypadku przy pracy to m.in.:

- pracodawca – w stosunku do pracowników,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w stosunku do prowadzących pozarolniczą działalność oraz osób z nimi współpracujących, w tym przypadku zgłoszenia wypadku przy pracy dokonuje się niezwłocznie w terenowej jednostce organizacyjnej Zakładu, właściwej ze względu na siedzibę prowadzenia działalności.

Podstawą przyznania i wypłaty świadczenia długoterminowego jest orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, który stwierdza na podstawie posiadanej dokumentacji (protokołu powypadkowego, karty wypadku) związek niezdolności do pracy z wypadkiem.

Tryb uznawania zdarzenia za wypadek przy pracy, kwalifikacja prawna zdarzenia, wzór karty wypadku i termin jej sporządzania są określone w Obwieszczeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lipca 2013r. (Dz. U. 2013 r., poz. 1618).

Zgodnie z Kodeksem pracy za **chorobę zawodową** uważa się chorobę wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy, zwanych narażeniem zawodowym. Przy czym rozpoznanie choroby zawodowej u pracownika lub byłego pracownika może nastąpić w okresie jego zatrudnienia

w narażeniu zawodowym albo po zakończeniu pracy w takim narażeniu, pod warunkiem wystąpienia udokumentowanych objawów chorobowych w okresie ustalonym w wykazie chorób zawodowych. Wykaz 26 chorób, które są uznawane za zawodowe, szczegółowe zasady postępowania w sprawach zgłaszania podejrzenia, rozpoznania i stwierdzenia chorób zawodowych oraz podmioty właściwe w tych sprawach zostały określone w Obwieszczeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz. U. 2013 r., poz. 1367).

Podstawę do przyznania świadczeń z tytułu choroby zawodowej stanowi decyzja o stwierdzeniu choroby zawodowej wydana przez właściwego inspektora sanitarnego, który w celu wydania decyzji wykorzystuje:

- materiał dowodowy,
- ocenę narażenia zawodowego pracownika,
- orzeczenie lekarza orzecznika o stopniu i trwałości naruszenia sprawności organizmu powodującego utratę zdolności do pracy i jego związku z chorobą.

* * *

Źródłem danych do niniejszego opracowania było przeprowadzone w poszczególnych oddziałach ZUS pełne ankietowe badanie statystyczne, w wyniku którego zgromadzono dane o 1 519 osobach, którym w 2019 r. przyznano rentę wypadkową z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy z powodu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej oraz dane o 276 rodzinnych rentach wypadkowych przyznanych w 2019 r.

Uwaga: Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości "ogółem".

2. Poszkodowani w wypadkach przy pracy – dane GUS

Wypadki przy pracy są jednym z obszarów szeroko rozumianych warunków pracy badanych przez GUS. Badanie to pozwala na gromadzenie informacji o zaistniałych wypadkach przy pracy oraz o osobach poszkodowanych w tych wypadkach, jak również na analizę skali, struktury zdarzeń, przyczyn oraz konsekwencji wypadków przy pracy. Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy i obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku zarówno indywidualnym, jak i zbiorowym. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

W 2019 roku według badania GUS liczba poszkodowanych oraz wskaźnik wypadkowości ogółem obniżyły się w stosunku do ubiegłego roku. Ogólna liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy oraz wypadkach traktowanych na równi z wypadkami przy pracy wyniosła 83,2 tys. osób, tj. o 1,3% mniej w stosunku do ubiegłego roku. Na spadek ogólnej liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy miał wpływ przede wszystkim spadek liczby wypadków ciężkich o 24,6% oraz o 12,0% liczby wypadków śmiertelnych, którym uległy 184 osoby. Liczba wypadków z innym skutkiem (lekkich) zmniejszyła się o 1,1%.

Wskaźnik wypadkowości (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie), tj. *liczba osób poszkodowanych na 1000 pracujących*, zmniejszył się z 6,37 w 2018 r. do 6,15 w 2019 r.

Tabl. 1 Poszkodowani w wypadkach przy pracy^{*)} według wybranych sekcji gospodarki narodowej^{)} w 2019 r.**

Wyszczególnienie		Ogółem		W wypadkach		
a – liczby bezwzględne b – na 1000 pracujących		w liczbach bezwzględ- nych	w odset- kach	śmier- telnych	ciężkich	z innym skutkiem
OGÓŁEM	a	83 205	100,0	184	390	82 631
	b	6,15	x	0,01	0,03	6,11
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	a	1 015	1,2	9	19	987
	b	5,49	x	0,05	0,10	5,34
Górnictwo i wydobywanie	a	2 407	2,9	20	10	2 377
	b	15,68	x	0,13	0,07	15,48
Przetwórstwo przemysłowe	a	28 121	33,8	30	197	27 894
	b	9,74	x	0,01	0,07	9,66
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	a	646	0,8	2	3	641
	b	5,72	x	0,02	0,03	5,67
Budownictwo	a	4 743	5,7	44	41	4 658
	b	5,30	x	0,05	0,05	5,20
Handel i naprawy	a	10 492	12,6	11	36	10 445
	b	4,30	x	0,00	0,01	4,29
Transport i gospodarka magazynowa	a	7 047	8,5	27	27	6 993
	b	7,79	x	0,03	0,03	7,73
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	a	3 511	4,2	5	8	3 498
	b	5,27	x	0,01	0,01	5,25
Edukacja	a	4 683	5,6	6	2	4 675
	b	3,89	x	0,00	0,00	3,89
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	a	9 027	10,8	2	5	9 020
	b	10,04	x	0,00	0,01	10,03

^{*)} zgłoszonych w danym okresie.

^{**)} według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007.

Źródło : Dane statystyczne GUS – Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy – Informacje sygnałne: „Wypadki przy pracy w 2019 r. (dane wstępne)” marzec 2020.

3. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wypłacane przez ZUS

Z roku na rok obserwujemy spadek liczby wypłacanych rent z tytułu niezdolności do pracy, w tym także rent wypadkowych.

W 2019 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 726,4 tys. rent z tytułu niezdolności do pracy, w tym 162,3 tys. rent wypadkowych. W 2019 roku w porównaniu z rokiem poprzednim przeciętna miesięczna liczba rencistów była niższa o 6,8%, a rencistów pobierających renty wypadkowe o 3,6%.

Przeciętna miesięczna wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy kształtowała się na poziomie 1 867,10 zł., zaś renty wypadkowej była 1,7 raza wyższa i wynosiła 3 163,52 zł. W porównaniu z rokiem 2018 przeciętna miesięczna wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy była wyższa o 5,9% a renty wypadkowej - o 4,5%.

Renty z tytułu wypadku przy pracy wypłacano przeciętnie miesięcznie dla 71,6 tys. rencistów, zaś z tytułu chorób zawodowych dla 80,3 tys. osób.

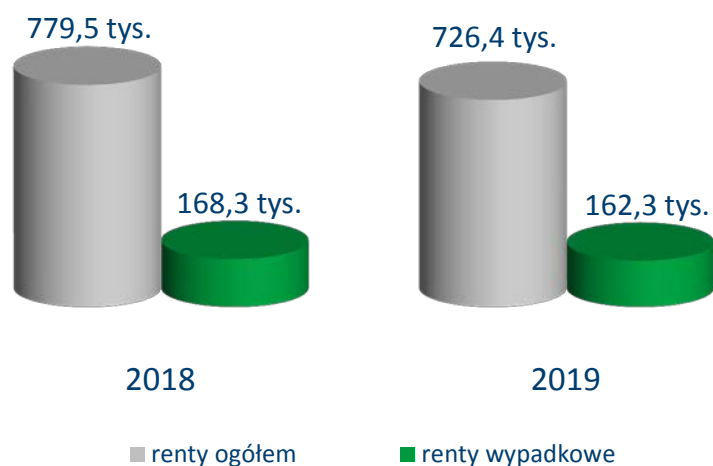
Tabl. 2 Renty z tytułu niezdolności do pracy ogółem i renty wypadkowe wypłacane przez ZUS w latach 2018 - 2019

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Przeciętna miesięczna liczba rencistów ^{*)} w tys.	Przeciętna miesięczna wypłata renty ^{**)} w zł.
renty z tytułu niezdolności do pracy – ogółem	2018	779,5	1 762,26
	2019	726,4	1 867,10
	a	93,2	105,9
w tym:			
renty z tytułu niezdolności do pracy – wypadkowe	2018	168,3	3 027,58
	2019	162,3	3 163,52
	a	96,4	104,5

^{*)} bez osób, które obok świadczenia pracowniczego mają również prawo do świadczenia rolniczego

^{**)} łącznie z emeryturą, w przypadku zbiegu uprawnień

Rys. 1 Przeciętna miesięczna liczba rencistów otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy w latach 2018 - 2019

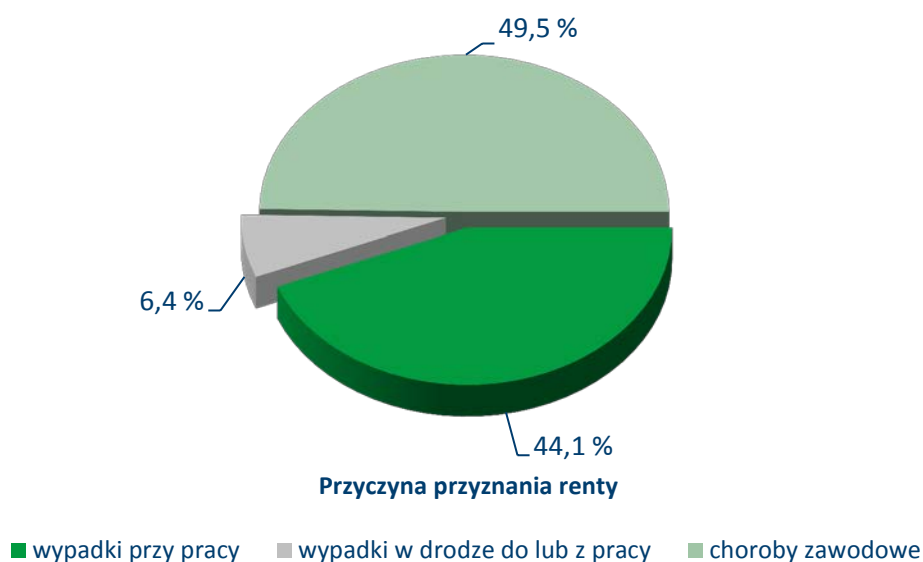
Tabl. 3 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wypłacane przez ZUS w 2019 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba rencistów ^{*)} w tys.
OGÓŁEM	162,3
renty z tytułu wypadku przy pracy	71,6
renty z tytułu wypadku w drodze do lub z pracy ^{**)}	10,3
renty z tytułu choroby zawodowej	80,3

^{*)} bez osób, które obok świadczenia pracowniczego mają również prawo do świadczenia rolniczego

^{**)} dotyczy tylko rent przyznanych na skutek wypadku w drodze do lub z pracy, który miał miejsce przed 2003 r.

Rys. 2 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych wypłacanych przez ZUS w 2019 r.

4. Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane przez ZUS w 2019 roku

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być czasowa lub długotrwała niezdolność do pracy lub powstanie uszczerbku na zdrowiu. Fakty te mogą stanowić podstawę roszczeń ubezpieczonych do przyznania i wypłaty im świadczeń z tytułu ubezpieczenia wypadkowego. Przedmiotem analizy w opracowaniu są tylko świadczenia długookresowe czyli renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane ubezpieczonemu z orzeczoną całkowitą lub częściową niezdolnością do pracy.

W 2019 r. **renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe** wypłacano przeciętnie miesięcznie dla 162,3 tys. osób, co stanowiło 22,3% ogółu pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy.

Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznano 1 519 osobom. Renty z tytułu niezdolności do pracy przyznane na skutek wypadku przy pracy stanowiły 75,4% ogółu rent wypadkowych i było ich o 3,3% mniej niż w roku 2018.

Najliczniejszą zbiorowość wśród rencistów, którzy ulegli wypadkom przy pracy stanowili renciści, którym orzeczono częściową niezdolność do pracy – 81,4%. Natomiast wśród osób, u których stwierdzono chorobę zawodową, w 94,4% przypadków orzeczono częściową niezdolność do pracy.

Wśród osób, którym przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe 75,3% stanowili mężczyźni. W populacji mężczyzn w 83,1% przypadków przyznano renty z tytułu wypadku przy pracy (z tytułu choroby zawodowej pozostałe 16,9%). W populacji kobiet w 2019 r. renty przyznane na skutek wypadku przy pracy stanowiły 52,0% rent, zaś pozostałe 48,0% to renty przyznane na skutek choroby zawodowej.

W stosunku do roku ubiegłego, nie zmieniła się struktura rencistów w grupach wiekowych. Najliczniejszą, tj. 23,6% grupę rencistów stanowiły osoby w wieku 60-64 lata, a na drugim miejscu znalazła się grupa osób w wieku 55-59 lat, jej udział stanowił 18,6 %. Średni wiek świadczeniobiorców, którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową wyniósł 51,9 roku; dla populacji mężczyzn – 50,9 roku, a dla populacji kobiet – 54,8 roku.

Najwięcej rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznano zatrudnionym w przemyśle – 38,9% ogółu rent wypadkowych, w budownictwie – 19,4%, w edukacji – 10,8%, w handlu i naprawach – 8,2%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 7,9%, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej – 3,8%.

Rozpatrując liczbę przyznanych rent w odniesieniu do 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) należy zauważyć, że największe natężenie odnotowano w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie (0,502), budownictwie (0,310), przemyśle (0,180) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (0,130).

Dominującą grupę zawodową, której przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową stanowiły osoby zatrudnione jako robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń – 12,2% ogółu przyznanych rent. W dalszej kolejności byli to: kierowcy i operatorzy pojazdów – 11,6%, robotnicy budowlani – 11,3%, specjaliści nauczania i wychowania – 10,0%, operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych – 9,5% oraz robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie – 7,2%. Odmierna jednak była przyczyna, z tytułu której przyznano renty dla tych grup zawodowych. I tak, w przypadku specjalistów nauczania i wychowania główną przyczyną przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowej była choroba zawodowa – 95,4% przyznanych rent. Wśród robotników budowlanych czy też kierowców i operatorów pojazdów, podstawową przyczyną przyznania renty (ponad 90%) były wypadki przy pracy.

Analogicznie jak w 2018 r., pod względem liczby przyznawanych rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych, dominowały województwa: śląskie – 16,7% ogółu tych rent, wielkopolskie (14,2%), mazowieckie (11,6%) i dolnośląskie (9,4%). Jednak analizując liczbę przyznanych rent w przeliczeniu na 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) należy zauważyć, że największe natężenie przyznawanych rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych odnotowano w województwie lubelskim (0,235), kujawsko-pomorskim (0,203) i wielkopolskim (0,156), najmniejsze zaś w województwie opolskim (0,007) i zachodniopomorskim (0,069).

Przeciętny staż (bez stażu hipotetycznego) osób, którym przyznano w 2019 roku renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe wyniósł 26 lat (26 lat dla mężczyzn, 29 lat dla kobiet). W strukturze stażu (łącznie ze stażem hipotetycznym) – udział okresów składkowych wyniósł 76,5%, okresów nieskładkowych – 8,4%, natomiast stażu hipotetycznego – 15,1%.

● **Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane wypadkiem przy pracy.**

Najczęściej wypadki przy pracy, wskutek których przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy były spowodowane wydarzeniami będącymi odchyleniem od stanu normalnego, takimi jak: poślizgnięcie się, upadek osoby oraz uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego. W ogólnej liczbie rent z tytułu niezdolności do pracy przyznanych na skutek wypadków przy pracy, z tytułu tych wydarzeń przyznano świadczenia dla 57,1% osób.

Podobnie jak w 2018 roku, wydarzeniami najczęściej powodującymi uraz były: zderzenie z nieruchomym obiektem lub uderzenie w nieruchomy obiekt, uderzenie przez obiekt w ruchu. W ogólnej liczbie rent z tytułu niezdolności do pracy przyznanych na skutek wypadków, z tytułu tych wydarzeń przyznano renty dla 54,5% osób.

Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane wypadkiem przy pracy przyznawane były przede wszystkim zatrudnionym w przemyśle – 38,1% ogółu rent, których przyczyną przyznania był wypadek przy pracy, w budownictwie – 24,4%, handlu i naprawach – 10,6% oraz w transporcie i gospodarce magazynowej – 9,8%. Rozpatrując liczbę przyznanych rent w przeliczeniu na 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) należy zauważyć, że największe natężenie odnotowano w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i rybactwie (0,355), budownictwie (0,295), przemyśle (0,133) oraz transporcie i gospodarce magazynowej (0,122).

Spośród świadczeniobiorców, którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy spowodowaną wypadkiem przy pracy, ok. 71,7% tej populacji uległo urazom i zatruciom oraz innym określonym skutkom działania czynników zewnętrznych, takim jak: urazy układu kostnowęzowego, oparzenia termiczne, chemiczne.

Najwięcej rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznano w województwie – śląskim 17,3% ogółu rent z tego tytułu. W dalszej kolejności były to województwa: wielkopolskie – 13,2%, mazowieckie – 11,9%, dolnośląskie – 9,2% i kujawsko-pomorskie – 8,7%. Rozpatrując liczbę przyznanych rent w przeliczeniu na 1000 pracujących (poza rolnictwem indywidualnym) największe natężenie przyznawanych rent na skutek wypadków przy pracy odnotowano w województwie lubelskim (0,163), kujawsko-pomorskim (0,153) oraz śląskim (0,117); najmniejsze zaś w województwie opolskim (0,003) oraz zachodniopomorskim (0,052).

● Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowane chorobą zawodową.

Jedną z konsekwencji, wynikającą z zatrudnienia w warunkach szkodliwych i uciążliwych, są choroby zawodowe. Podobnie jak w 2018 r., w przyczynach przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową dominowały takie schorzenia jak: choroby narządu głosu (39,1% ogółu rent z tytułu choroby zawodowej), pylice płuc (17,2%), uszkodzenie słuchu (11,5%) oraz przewlekłe choroby układu nerwowego (6,7%). W populacji kobiet podstawową przyczyną przyznania renty z tytułu choroby zawodowej były choroby narządu głosu – 70,6% ogółu przyznanych rent z tego tytułu, zaś w populacji mężczyzn były to: pylice płuc – 30,6%, oraz uszkodzenia słuchu – 21,8%.

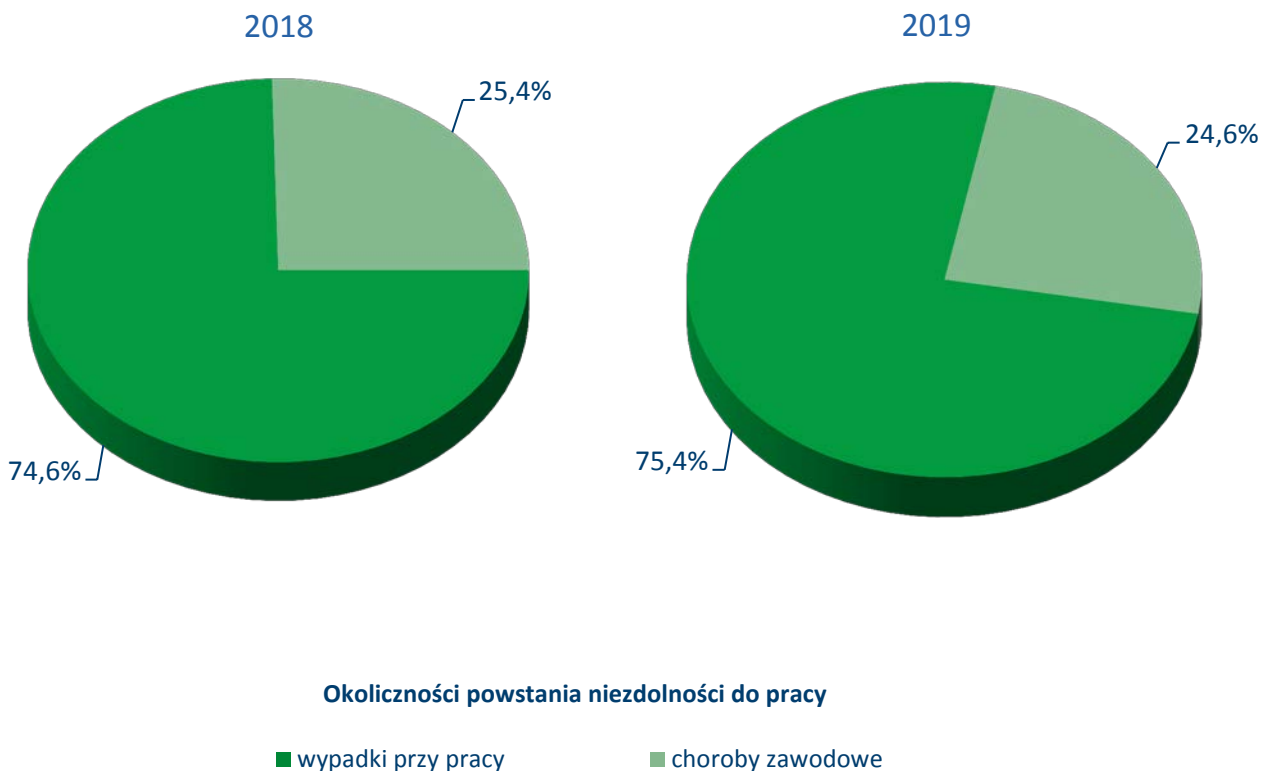
Przeciętna wysokość podstawy wymiaru rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r., kształtowała się na poziomie 80,85% przeciętnego wynagrodzenia i w stosunku do roku poprzedniego była niższa o 3,6 pkt. procentowego.

Tabl. 4 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2018 – 2019 według płci rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Wyszczególnienie		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
a – rok poprzedni = 100				
OGÓŁEM^{*)}	2018	1 589	1 203	386
	2019	1 519	1 144	375
	a	95,6	95,1	97,2
	z tego z tytułu:			
wypadków przy pracy	2018	1 185	983	202
	2019	1 146	951	195
	a	96,7	96,7	96,5
	chorób zawodowych			
chorób zawodowych	2018	404	220	184
	2019	373	193	180
	a	92,3	87,7	97,8

^{*)} ponadto: w 2019 r. przyznano 3 renty z tytułu niezdolności do pracy powstałej na skutek wypadków w drodze do lub z pracy, które zaistniały jeszcze w 2002 r. (tj. przed wejściem od 1 stycznia 2003 r. ustawy wypadkowej)

Rys. 3 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w latach 2018 - 2019 według okoliczności powstania niezdolności do pracy

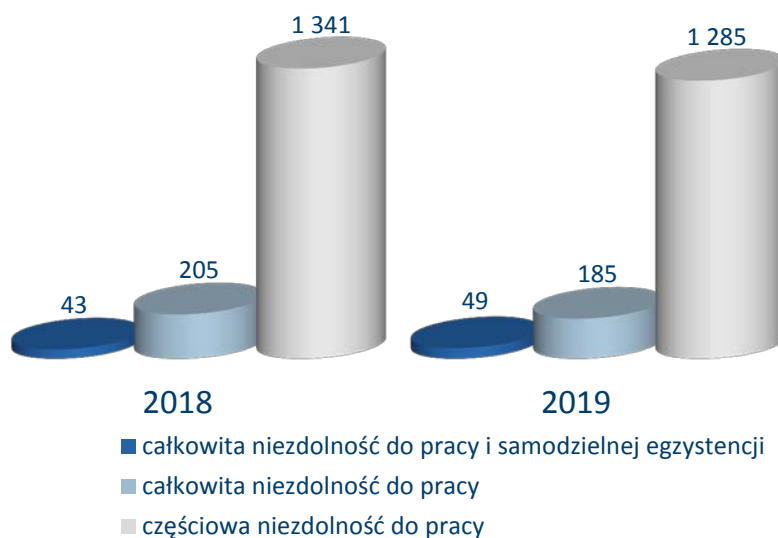
Tabl. 5 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według płci rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Okoliczności powstania niezdolności do pracy	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
		w % ogółem	
OGÓŁEM	100,0	75,3	24,7
z tego:			
wypadki przy pracy	100,0	83,0	17,0
choroby zawodowe	100,0	51,7	48,3

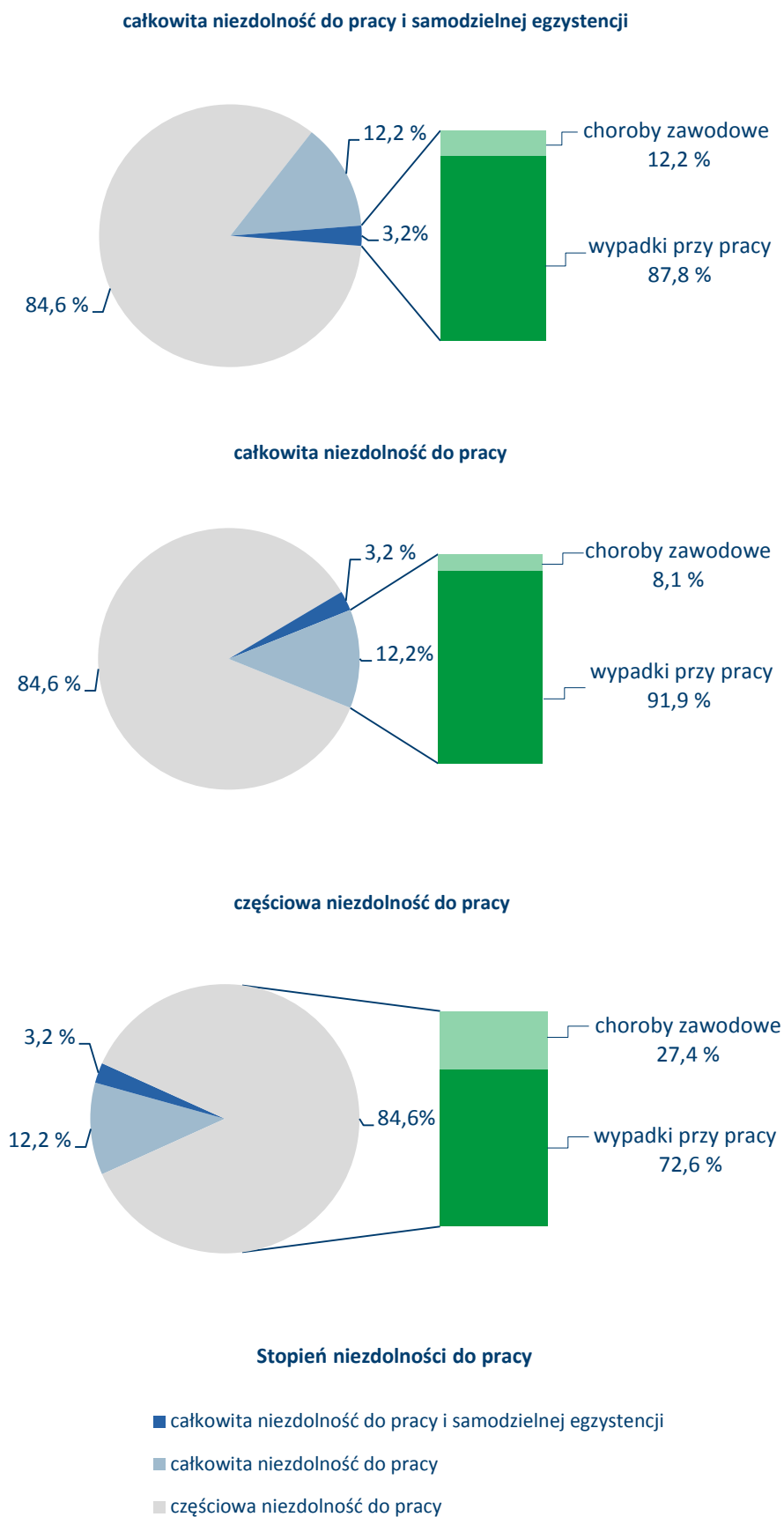
Tabl. 6 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2018 – 2019 według stopnia tej niezdolności i okoliczności jej powstania

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Ogółem	Stopień niezdolności do pracy		
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2018	1 589	43	205	1 341
	2019	1 519	49	185	1 285
	a	95,6	114,0	90,2	95,8
z tego z tytułu:					
wypadków przy pracy	2018	1 185	39	183	963
	2019	1 146	43	170	933
	a	96,7	110,3	92,9	96,9
chorób zawodowych	2018	404	4	22	378
	2019	373	6	15	352
	a	92,3	150,0	68,2	93,1

Rys. 4 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2018 - 2019 według stopnia niezdolności do pracy

Rys. 5 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według stopnia niezdolności do pracy i okoliczności jej powstania

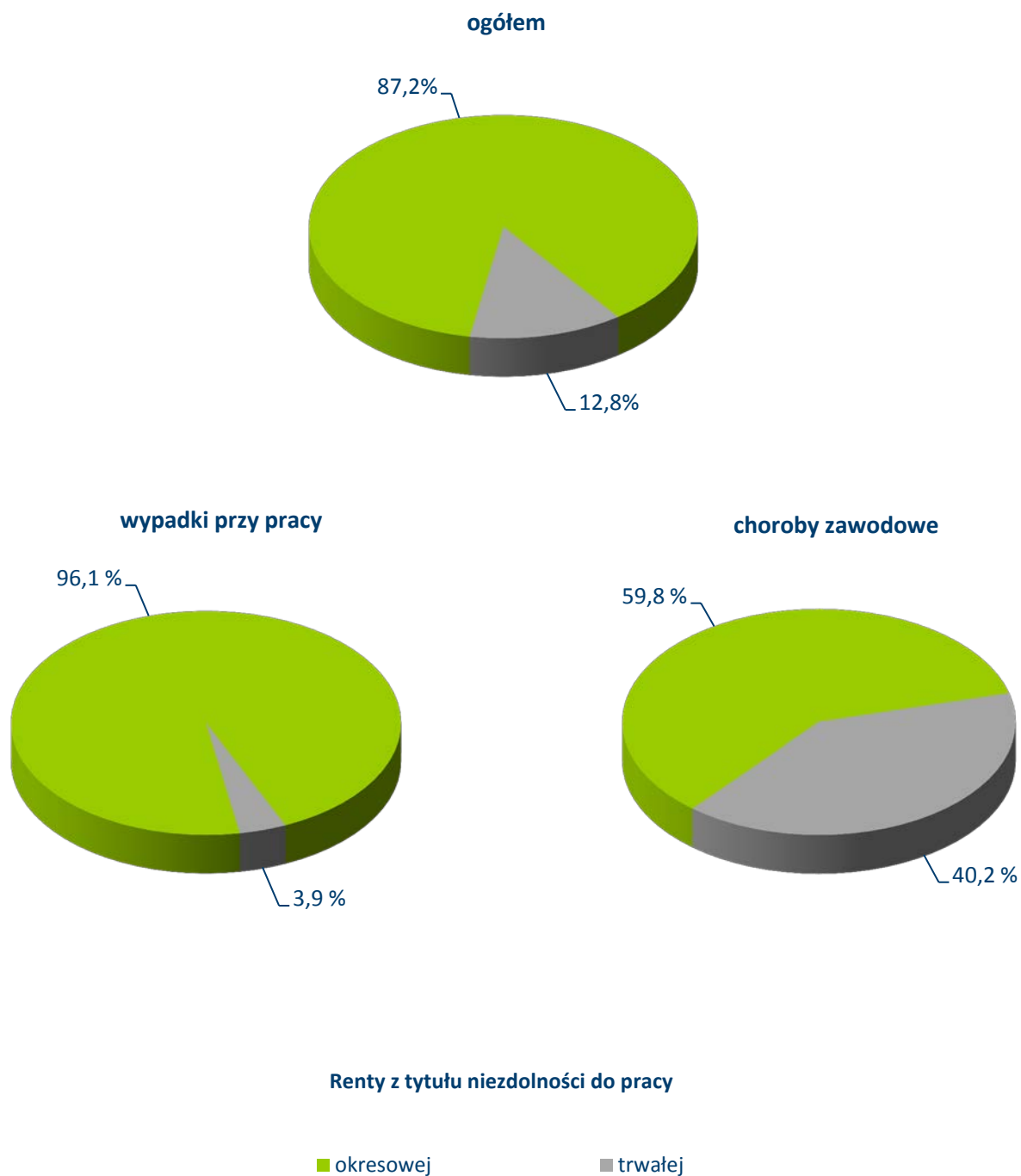
Tabl. 7 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w latach 2018 – 2019 według płci, okoliczności powstania niezdolności do pracy i okresu trwania niezdolności

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
OGÓŁEM	2018	1 589	1 203	386
	2019	1 519	1 144	375
	a	95,6	95,1	97,2
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2018	1 347	1 033	314
	2019	1 324	1 017	307
	a	98,3	98,5	97,8
trwałej	2018	242	170	72
	2019	195	127	68
	a	80,6	74,7	94,4
w związku z:				
wypadkiem przy pracy	2018	1 185	983	202
	2019	1 146	951	195
	a	96,7	96,7	96,5
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2018	1 113	918	195
	2019	1 101	911	190
	a	98,9	99,2	97,4
trwałej	2018	72	65	7
	2019	45	40	5
	a	62,5	61,5	71,4
chorobą zawodową	2018	404	220	184
	2019	373	193	180
	a	92,3	87,7	97,8
renty z tytułu niezdolności do pracy:				
okresowej	2018	234	115	119
	2019	223	106	117
	a	95,3	92,2	98,3
trwałej	2018	170	105	65
	2019	150	87	63
	a	88,2	82,9	96,9

Tabl. 8 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według okoliczności powstania niezdolności, okresu trwania niezdolności oraz płci rencistów

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	87,2	88,9	81,9
trwałej	12,8	11,1	18,1
w związku z:			
wypadkiem przy pracy	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	96,1	95,8	97,4
trwałej	3,9	4,2	2,6
chorobą zawodową	100,0	100,0	100,0
renty z tytułu niezdolności do pracy:			
okresowej	59,8	54,9	65,0
trwałej	40,2	45,1	35,0

Rys. 6 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według okoliczności powstania niezdolności i okresu przyznania rent

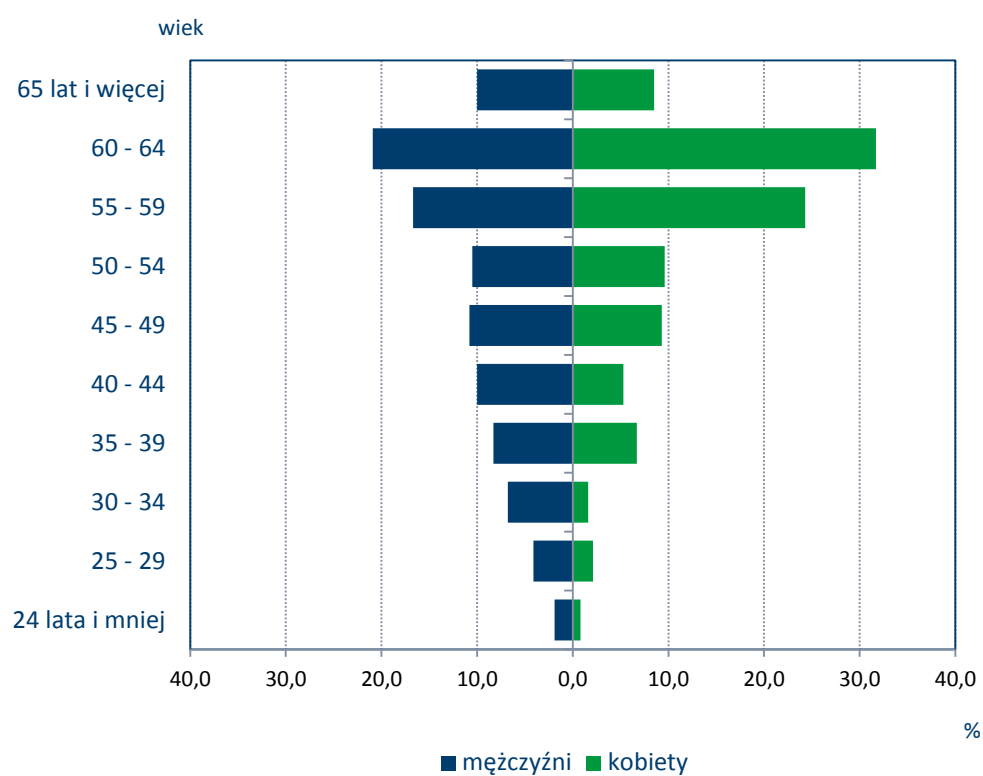
Tabl. 9 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według wieku i płci rencistów

Wiek	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
24 lata i mniej	1,6	1,9	0,8
25 – 29	3,6	4,1	2,1
30 – 34	5,5	6,8	1,6
35 – 39	7,9	8,3	6,7
40 – 44	8,8	10,0	5,3
45 – 49	10,5	10,8	9,3
50 – 54	10,3	10,5	9,6
55 – 59	18,6	16,7	24,3
60 – 64	23,6	20,9	31,7
65 lat i więcej	9,6	10,0	8,5

Tabl. 10 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według wieku rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Wiek	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności	
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
24 lata i mniej	1,6	2,2	-
25 – 29	3,6	4,8	-
30 – 34	5,5	7,2	0,3
35 – 39	7,9	10,4	0,3
40 – 44	8,8	10,8	2,7
45 – 49	10,5	12,9	2,9
50 – 54	10,3	11,7	5,9
55 – 59	18,6	18,1	20,1
60 – 64	23,6	18,4	39,4
65 lat i więcej	9,6	3,5	28,4

Rys. 7 Struktura osób, którym w 2019 r. przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową według płci i wieku

Tabl. 11 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według płci rencistów i wybranych sekcji gospodarki narodowej

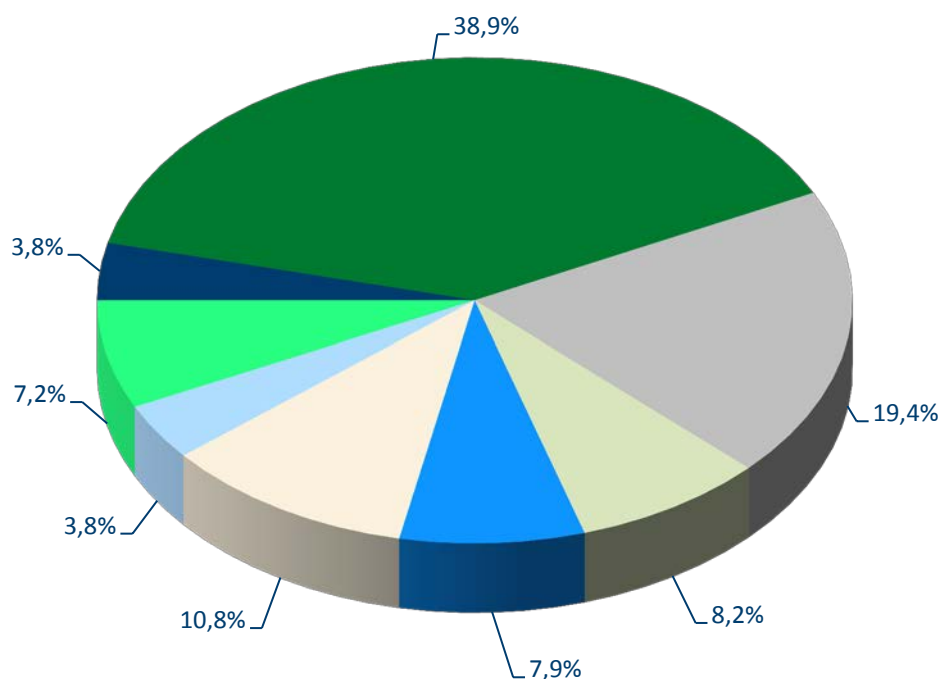
Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 519	100,0	1 144	100,0	375	100,0
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	58	3,8	55	4,8	3	0,8
Górnictwo i wydobywanie	79	5,2	76	6,6	3	0,8
Przetwórstwo przemysłowe	469	30,9	371	32,4	98	26,1
Budownictwo	294	19,4	287	25,1	7	1,9
Handel i naprawy	125	8,2	90	7,9	35	9,3
Transport i gospodarka magazynowa	120	7,9	114	10,0	6	1,6
Edukacja	164	10,8	26	2,3	138	36,8
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	58	3,8	16	1,4	42	11,2

Tabl. 12 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według okoliczności powstania niezdolności i wybranych sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności		Ogółem na 1000 pracujących *)
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa	
OGÓŁEM	1 519	1 146	373	0,113
w tym:				
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	58	41	17	0,502
Górnictwo i wydobywanie	79	41	38	0,563
Przetwórstwo przemysłowe	469	359	110	0,164
Budownictwo	294	280	14	0,310
Handel i naprawy	125	122	3	0,052
Transport i gospodarka magazynowa	120	112	8	0,130
Edukacja	164	17	147	0,140
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	58	37	21	0,066

*) poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 8 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według sekcji gospodarki narodowej

Sekcje gospodarki narodowej

- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
- przemysł*)
- budownictwo
- handel i naprawy
- transport i gospodarka magazynowa
- edukacja
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- pozostałe sekcje

**) przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.*

Tabl. 13 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według okoliczności powstania niezdolności oraz wybranych zawodów i specjalności^{*)} poszkodowanych

Wyszczególnienie	Ogółem		Okoliczności powstania niezdolności			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 519	100,0	1 146	100,0	373	100,0
w tym:						
Kierownicy do spraw produkcji i usług	33	2,2	29	2,5	4	1,1
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	37	2,4	36	3,1	1	0,3
Specjaliści do spraw zdrowia	30	2,0	14	1,2	16	4,3
Specjaliści nauczania i wychowania	152	10,0	7	0,6	145	38,9
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	29	1,9	23	2,0	6	1,6
Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	23	1,5	23	2,0	-	-
Pracownicy usług osobistych	32	2,1	29	2,5	3	0,8
Sprzedawcy i pokrewni	44	2,9	44	3,8	-	-
Leśnicy i rybacy	24	1,6	16	1,4	8	2,1
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	172	11,3	160	14,0	12	3,2
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	186	12,2	129	11,3	57	15,3
Elektrycy i elektronicy	49	3,2	46	4,0	3	0,8
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	101	6,6	77	6,7	24	6,4
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	144	9,5	96	8,4	48	12,9
Monterzy	25	1,6	20	1,7	5	1,3
Kierowcy i operatorzy pojazdów	176	11,6	165	14,4	11	2,9
Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	109	7,2	106	9,2	3	0,8

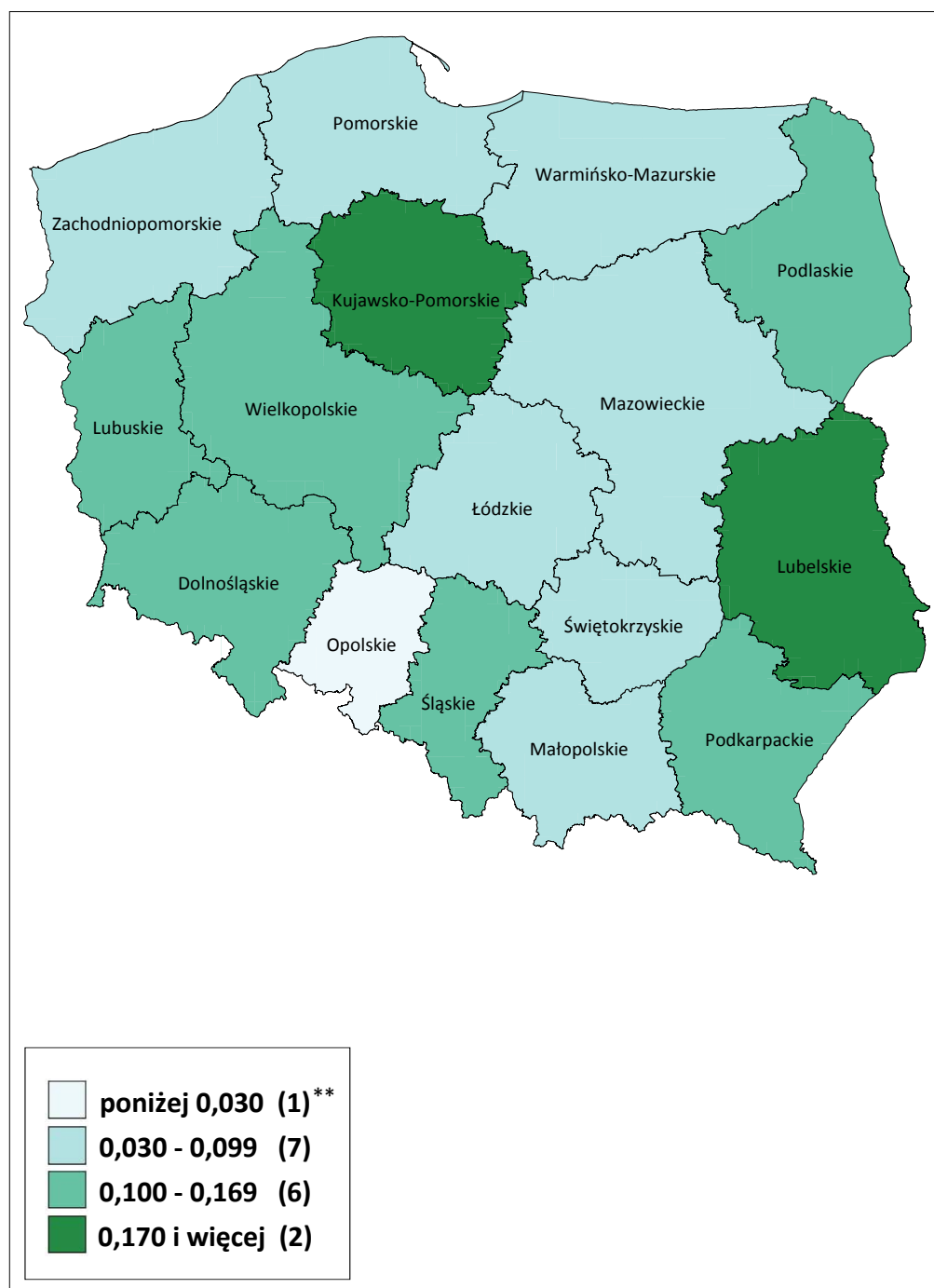
^{*)} zawody i specjalności według Klasyfikacji wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 r., poz. 1145)

**Tabl. 14 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r.
według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących**

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących *)
OGÓŁEM	1 519	100,0	0,113
Dolnośląskie	143	9,4	0,133
Kujawsko-pomorskie	132	8,7	0,203
Lubelskie	130	8,6	0,235
Lubuskie	34	2,2	0,103
Łódzkie	69	4,5	0,081
Małopolskie	100	6,6	0,085
Mazowieckie	176	11,6	0,074
Opolskie	2	0,1	0,007
Podkarpackie	73	4,8	0,119
Podlaskie	33	2,2	0,104
Pomorskie	65	4,3	0,078
Śląskie	254	16,7	0,151
Świętokrzyskie	27	1,8	0,079
Warmińsko-mazurskie	28	1,8	0,071
Wielkopolskie	216	14,2	0,156
Zachodniopomorskie	37	2,4	0,069

*) poza rolnictwem indywidualnym.

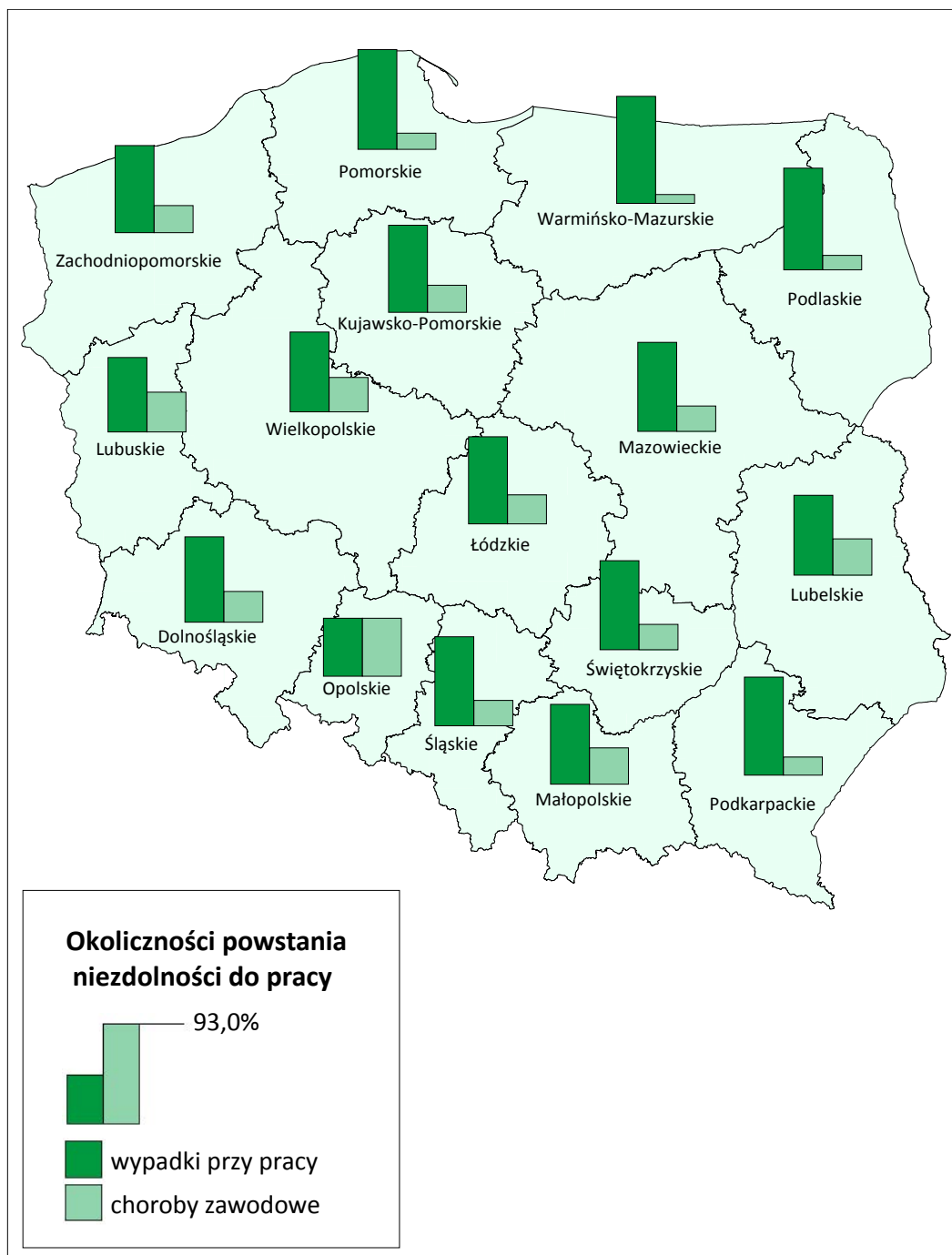
Rys. 9 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym

^{**)} liczba województw

Rys. 10 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według województw i okoliczności powstania niezdolności do pracy

Tabl. 15 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według stażu i płci rencistów

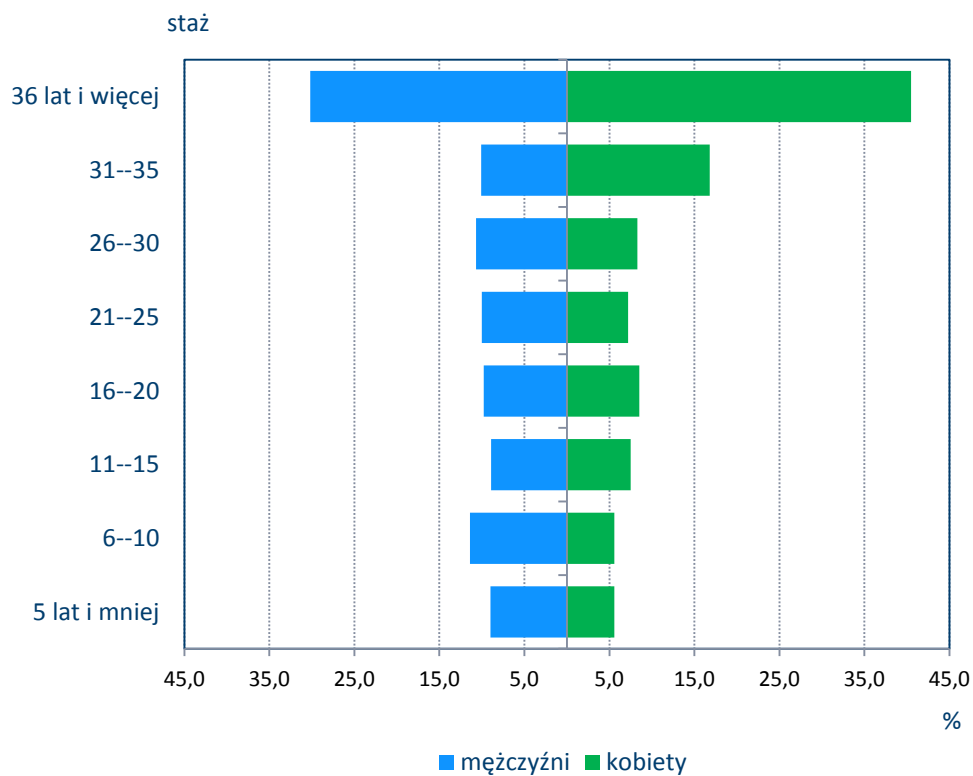
Staż ^{*)} w latach	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
5 lat i mniej	8,2	9,0	5,6
6 – 10	9,9	11,4	5,6
11 – 15	8,6	8,9	7,5
16 – 20	9,5	9,8	8,5
21 – 25	9,3	10,0	7,2
26 – 30	10,1	10,7	8,3
31 – 35	11,7	10,1	16,8
36 lat i więcej	32,8	30,2	40,5
Przeciętny staż	26,4	25,5	29,2

Tabl. 16 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. według stażu rencistów i okoliczności powstania niezdolności

Staż ^{*)} w latach	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności	
		wypadek przy pracy	choroba zawodowa
	w odsetkach		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0
5 lat i mniej	8,2	10,8	-
6 – 10	9,9	13,0	0,5
11 – 15	8,6	10,5	2,7
16 – 20	9,5	12,0	1,9
21 – 25	9,3	10,3	6,2
26 – 30	10,1	10,4	9,1
31 – 35	11,7	10,0	16,9
36 lat i więcej	32,8	23,0	62,7
Przeciętny staż	26,4	23,1	36,5

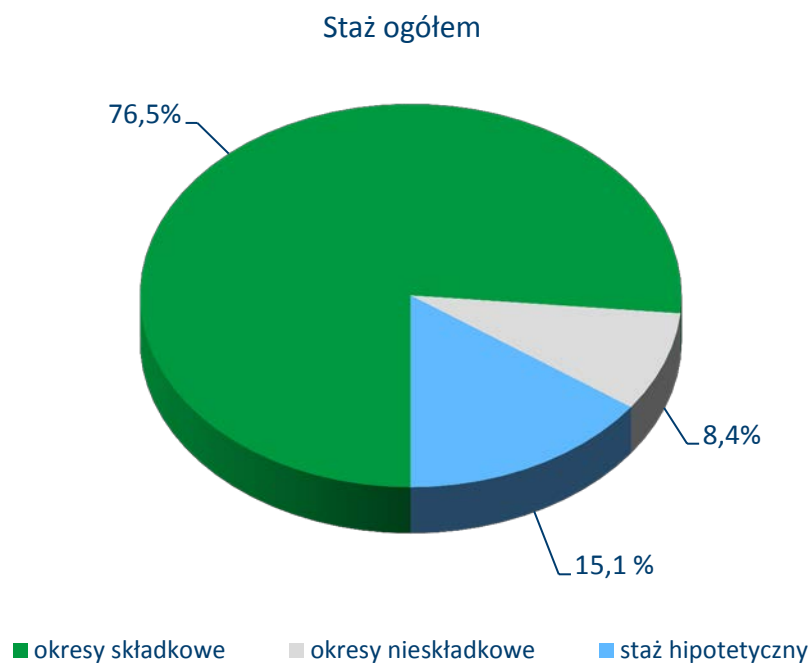
^{*)} staż zawiera staż składkowy i nieskładkowy (bez stażu hipotetycznego)
przeciętny staż liczony z pełnej liczby miesięcy składkowych i nieskładkowych

Rys. 11 Struktura według stażu ^{*)} i płci osób którym przyznano rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową w 2019 r.

**) staż bez stażu hipotetycznego*

Rys. 12 Struktura stażu osób, którym przyznano renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe w 2019 r.

Tabl. 17 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego^{*)}, powodujących wypadki i sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym wydarzenia będące odchyleniem od stanu normalnego:					
		Odchylenie związane z elektrycznością, pożar, wybuch	Wyrzut wyciek, emisja substancji szkodliwych	Uszkodzenie, rozerwanie, pęknięcie, ześlizgnięcie, upadek, załamanie się czynnika materialnego	Utrata kontroli nad: maszyną środkami transportu, transportowanym ładunkiem, narzędziem, obiektem, zwierzęciem	Poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby	Ruch ciała związany z wysiłkiem fizycznym (prowadzący na ogół do urazu wewnętrznego)
OGÓŁEM	1 146	15	8	270	236	384	40
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	41	-	-	13	6	16	-
Górnictwo i wydobywanie	41	1	1	22	2	9	1
Przetwórstwo przemysłowe	359	4	7	73	101	101	17
Budownictwo	280	5	-	93	35	106	5
Handel i naprawy	122	2	-	25	29	39	7
Transport i gospodarka magazynowa	112	-	-	16	32	34	3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	37	-	-	3	6	12	1

Tabl. 18 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych wydarzeń powodujących uraz^{*)} i sekcji gospodarki narodowej

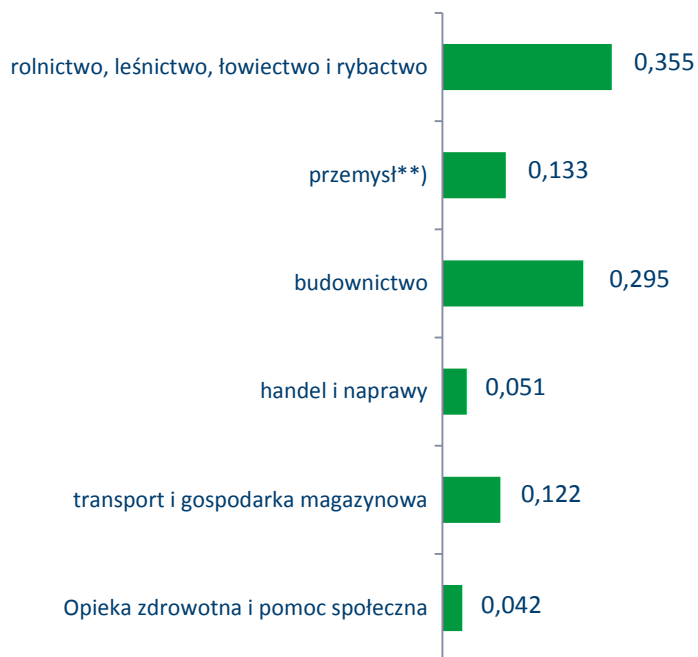
Wyszczególnienie	Ogółem	w tym wydarzenia powodujące uraz:					
		Kontakt z prądem elektrycznym, temperaturą, niebezpiecznymi substancjami i preparatami chemicznymi	Tonienie, zakopanie, zamknięcie	Zderzenie z / uderzenie w nieruchomy obiekt	Uderzenie przez obiekt w ruchu	Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	Uwięzienie, zmiżdżenie
OGÓŁEM	1 146	20	8	344	281	97	124
w tym:							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	41	-	-	12	12	5	4
Górnictwo i wydobywanie	41	-	-	13	18	1	3
Przetwórstwo przemysłowe	359	7	2	80	81	50	68
Budownictwo	280	5	5	114	60	20	20
Handel i naprawy	122	3	-	33	30	9	13
Transport i gospodarka magazynowa	112	-	-	28	38	4	9
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	37	-	-	8	6	2	1

^{*)} klasyfikacja wydarzeń będących odchyleniem od stanu normalnego i wydarzeń powodujących uraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Dz. U. 2009 r., nr 14 poz. 80).

Tabl. 19 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących.

Wyszczególnienie	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	1 146	100,0	0,085
w tym:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	41	3,6	0,355
Górnictwo i wydobywanie	41	3,6	0,292
Przetwórstwo przemysłowe	359	31,3	0,126
Budownictwo	280	24,4	0,295
Handel i naprawy	122	10,6	0,051
Transport i gospodarka magazynowa	112	9,8	0,122
Edukacja	17	1,5	0,014
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	37	3,2	0,042

Rys. 13 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

^{**)} przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Tabl. 20 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych grup chorobowych ^{*)} i płci rencistów

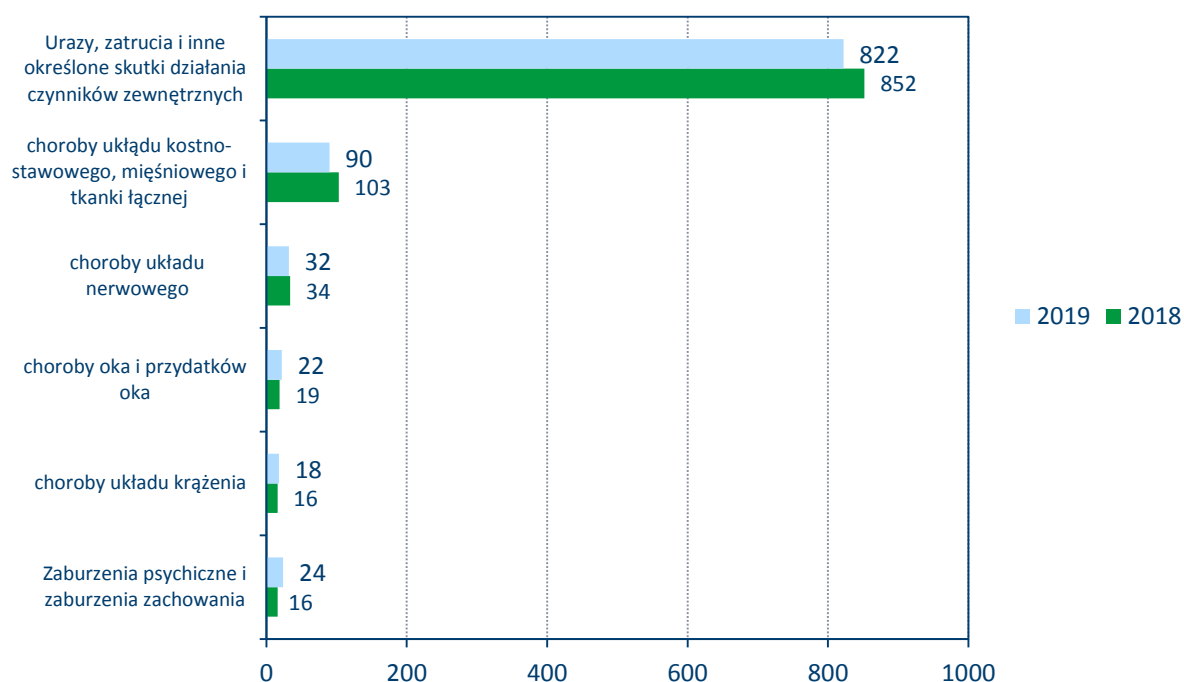
Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 146	100,0	951	100,0	195	100,0
w tym:						
Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych	822	71,7	694	73,0	128	65,6
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	90	7,9	61	6,4	29	14,9
Choroby układu nerwowego	32	2,8	26	2,7	6	3,1
Choroby oka i przydatków oka	22	1,9	20	2,1	2	1,0
Choroby układu krążenia	18	1,6	16	1,7	2	1,0
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	24	2,1	21	2,2	3	1,5

Tabl. 21 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według wybranych grup chorobowych ^{*)} i stopnia niezdolności do pracy

Grupy chorobowe	Ogółem		Stopień niezdolności do pracy					
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowita niezdolność do pracy		częściowa niezdolność do pracy	
	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem	liczba	w % ogółem
OGÓŁEM	1 146	100,0	43	3,8	170	14,8	933	81,4
w tym:								
Urazy, zatrucia i inne określone skutki działania czynników zewnętrznych	822	100,0	26	3,2	117	14,2	679	82,6
Choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej	90	100,0	1	1,1	9	10,0	80	88,9
Choroby układu nerwowego	32	100,0	10	31,3	8	25,0	14	43,8
Choroby oka i przydatków oka	22	100,0	-	-	3	13,6	19	86,4
Choroby układu krążenia	18	100,0	-	-	3	16,7	15	83,3
Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	24	100,0	-	-	9	37,5	15	62,5

^{*)} grupy chorobowe według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych. Rewizja X.

Rys. 14 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w latach 2018 – 2019 według wybranych grup chorobowych

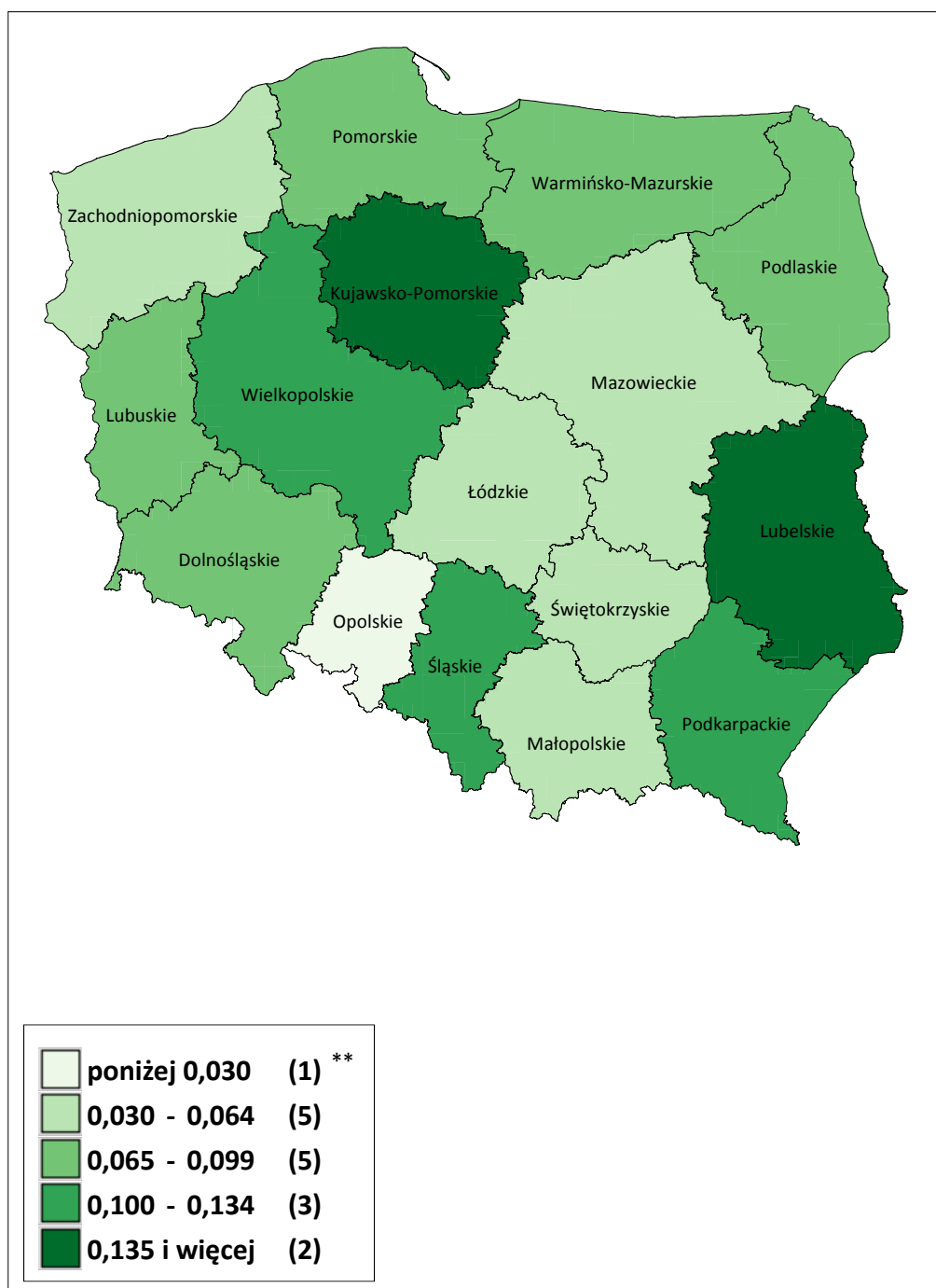

Tabl. 22 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	1 146	100,0	0,085
Dolnośląskie	105	9,2	0,098
Kujawsko-pomorskie	100	8,7	0,153
Lubelskie	90	7,9	0,163
Lubuskie	22	1,9	0,067
Łódzkie	52	4,5	0,061
Małopolskie	69	6,0	0,058
Mazowieckie	136	11,9	0,057
Opolskie	1	0,1	0,003
Podkarpackie	62	5,4	0,101
Podlaskie	29	2,5	0,091
Pomorskie	56	4,9	0,067
Śląskie	198	17,3	0,117
Świętokrzyskie	21	1,8	0,062
Warmińsko-mazurskie	26	2,3	0,066
Wielkopolskie	151	13,2	0,109
Zachodniopomorskie	28	2,4	0,052

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 15 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy przyznane w 2019 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym

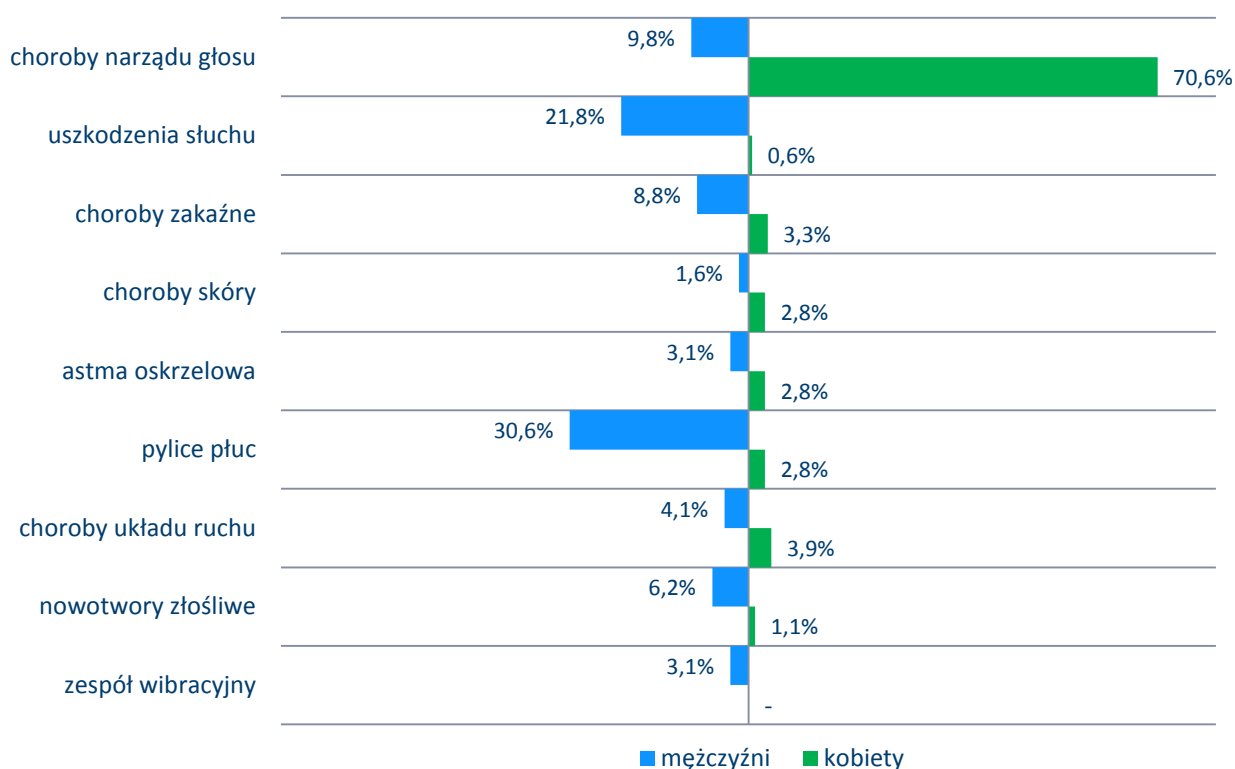
^{**)} liczba województw

Tabl. 23 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2019 r. według płci rencistów i wybranych rodzajów chorób^{*)}

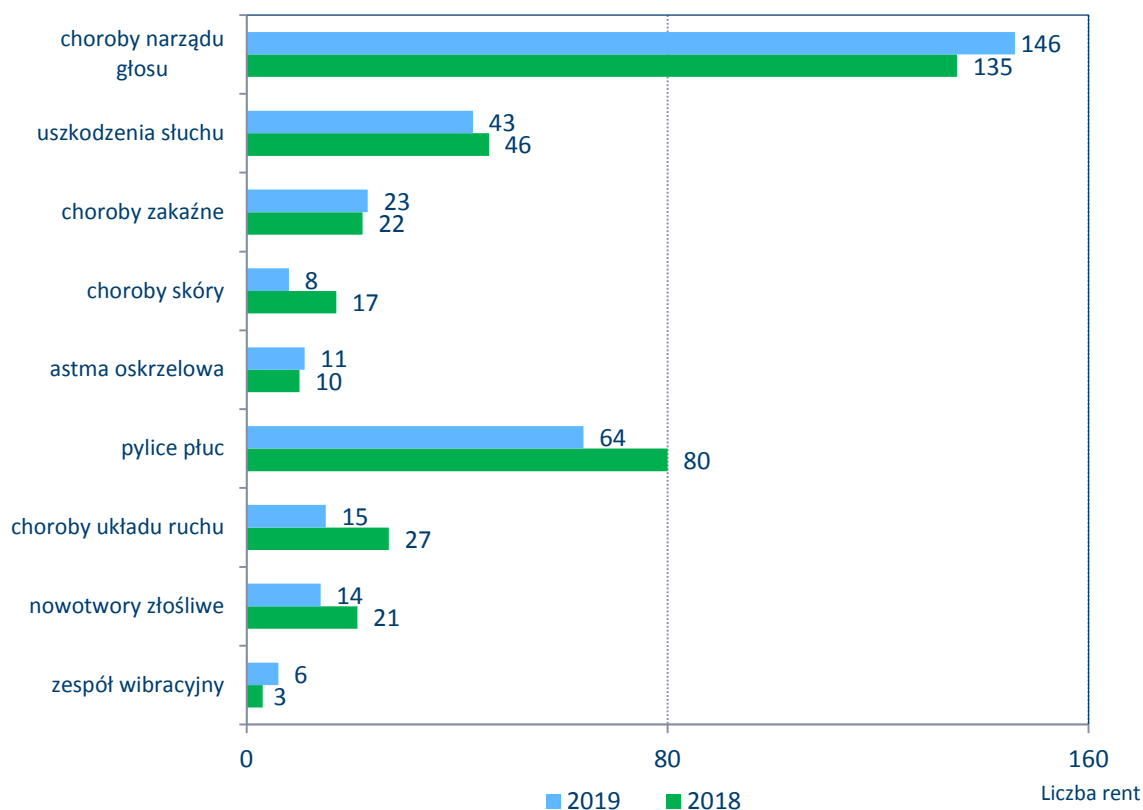
Choroby zawodowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	373	100,0	193	100,0	180	100,0
w tym:						
Pylice płuc	64	17,2	59	30,6	5	2,8
Choroby opłucnej lub osierdza wywołane pyłem azbestu	4	1,1	4	2,1	-	-
Astma oskrzelowa	11	2,9	6	3,1	5	2,8
Choroby narządu głosu	146	39,1	19	9,8	127	70,6
Nowotwory złośliwe	14	3,8	12	6,2	2	1,1
Choroby skóry	8	2,1	3	1,6	5	2,8
Choroby układu ruchu	15	4,0	8	4,1	7	3,9
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	25	6,7	6	3,1	19	10,6
Uszkodzenia słuchu	43	11,5	42	21,8	1	0,6
Zespół wibracyjny	6	1,6	6	3,1	-	-
Choroby zakaźne	23	6,2	17	8,8	6	3,3

^{*)} choroby zawodowe zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 4 września 2013 r. (Dz. U. 2013 r., poz. 1367)

Rys. 16 Struktura rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznanych w 2019 r. według wybranych rodzajów chorób i płci rencistów

Rys. 17 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w latach 2018 - 2019 r. według wybranych rodzajów chorób

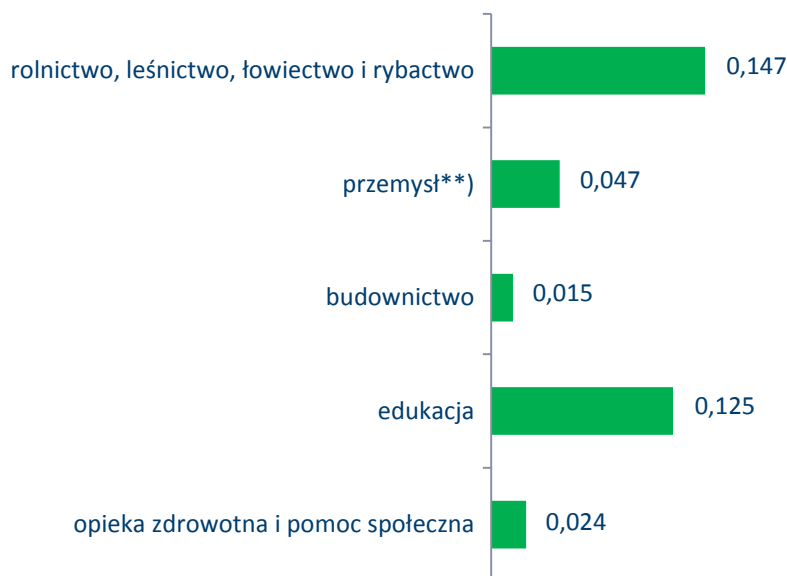

Tabl. 24 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2019 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących

Wyszczególnienie	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	373	100,0	0,028
w tym:			
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	4,6	0,147
Górnictwo i wydobywanie	38	10,2	0,271
Przetwórstwo przemysłowe	110	29,5	0,038
Budownictwo	14	3,8	0,015
Handel i naprawy	3	0,8	0,001
Transport i gospodarka magazynowa	8	2,1	0,009
Edukacja	147	39,4	0,125
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21	5,6	0,024

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 18 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2019 r. według wybranych sekcji gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1000 pracujących ^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

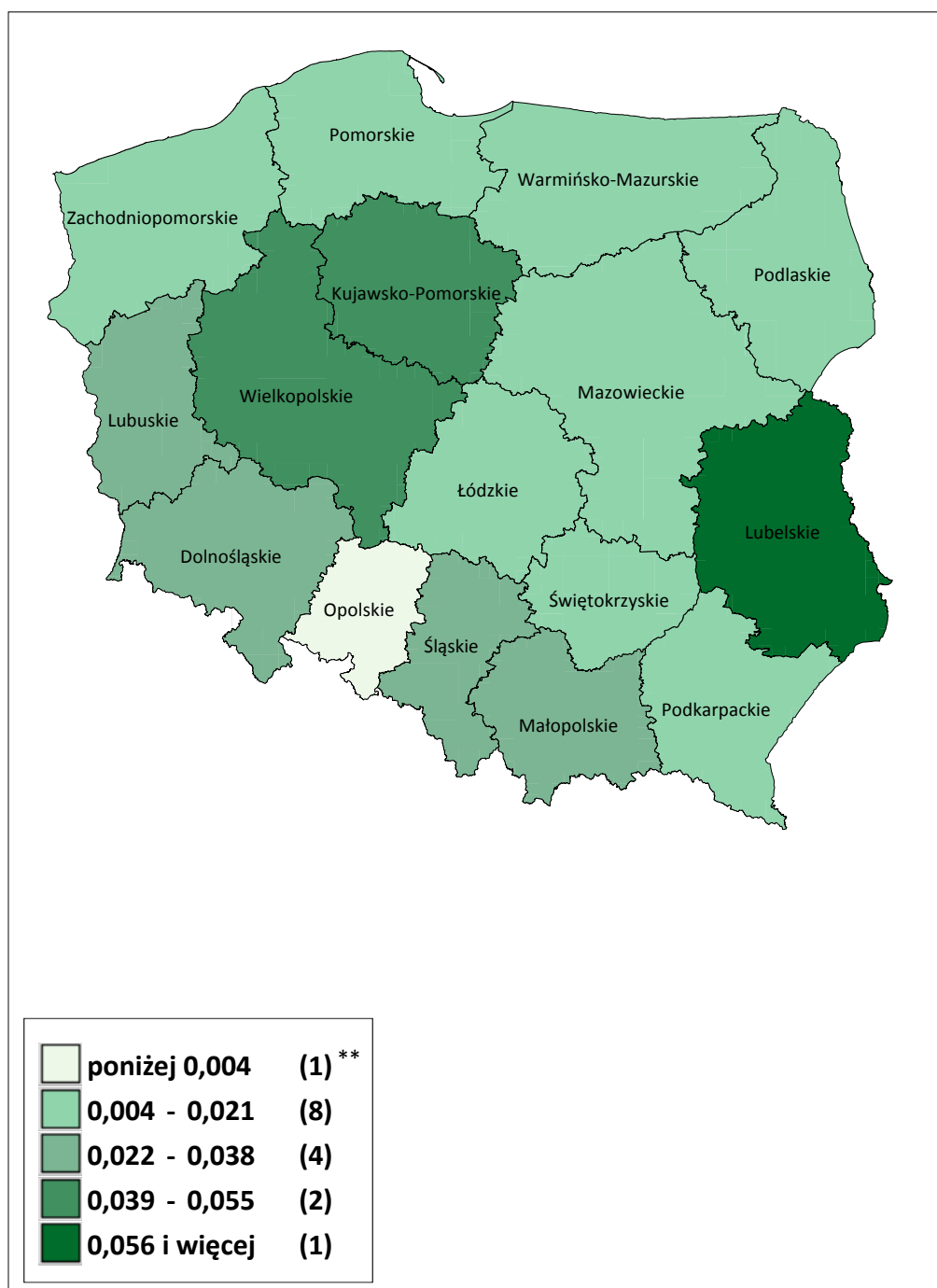
^{**)} przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

**Tabl. 25 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową
przyznane w 2019 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących**

Województwa	Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową		
	Ogółem	w odsetkach	na 1000 pracujących ^{*)}
OGÓŁEM	373	100,0	0,028
Dolnośląskie	38	10,2	0,035
Kujawsko-pomorskie	32	8,6	0,049
Lubelskie	40	10,7	0,072
Lubuskie	12	3,2	0,036
Łódzkie	17	4,6	0,020
Małopolskie	31	8,3	0,026
Mazowieckie	40	10,7	0,017
Opolskie	1	0,3	0,003
Podkarpackie	11	2,9	0,018
Podlaskie	4	1,1	0,013
Pomorskie	9	2,4	0,011
Śląskie	56	15,0	0,033
Świętokrzyskie	6	1,6	0,018
Warmińsko-mazurskie	2	0,5	0,005
Wielkopolskie	65	17,4	0,047
Zachodniopomorskie	9	2,4	0,017

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym.

Rys. 19 Renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową przyznane w 2019 r. według województw w przeliczeniu na 1000 pracujących^{*)}

^{*)} poza rolnictwem indywidualnym

^{**)} liczba województw

Tabl. 26 Renty z tytułu niezdolności do pracy wypadkowe przyznane w 2019 r. według wysokości podstawy wymiaru wyrażonej w % przeciętnego wynagrodzenia oraz płci rencistów

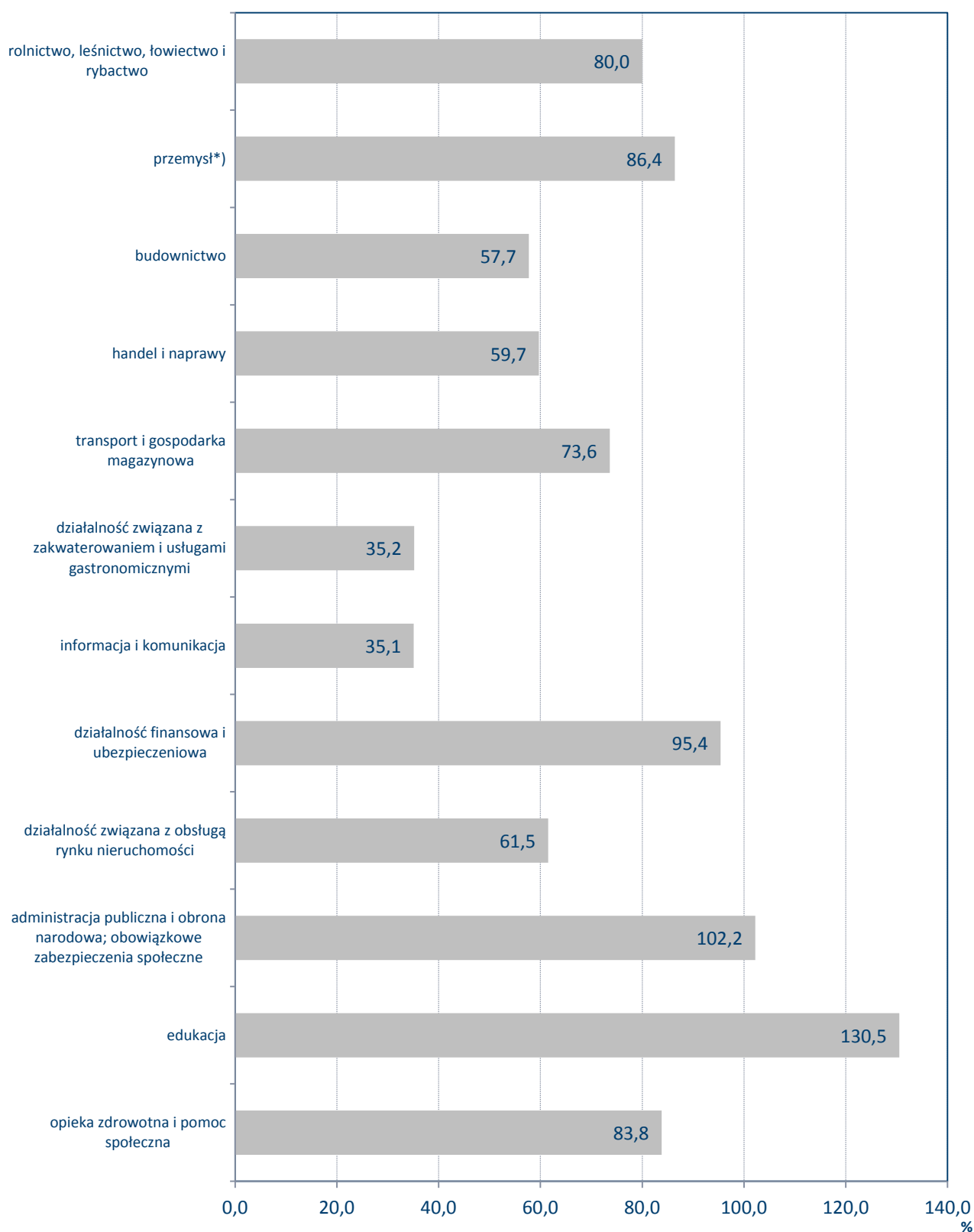
Wysokość podstawy wymiaru w % przeciętnego wynagrodzenia ^{*)}	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	1 519	100,0	1 144	100,0	375	100,0
do 49,99	484	31,9	386	33,7	98	26,1
50,00 – 74,99	317	20,9	231	20,2	86	22,9
75,00 – 99,99	266	17,5	219	19,1	47	12,5
100,00 – 149,99	300	19,7	193	16,9	107	28,5
150,00 – 199,99	94	6,2	67	5,9	27	7,2
200,00 – 250,00	58	3,8	48	4,2	10	2,7
250,01 i więcej ^{**)}	-	-	-	-	-	-
przeciętny wskaźnik	80,85		78,85		86,95	

^{*)} jest to relacja wynagrodzeń świadczeniobiorcy do przeciętnych wynagrodzeń

z okresu jaki brany jest do ustalania podstawy wymiaru w momencie przyznania renty

^{**) od 2003r. zgodnie z art. 17 pkt 3 ustawy wypadkowej przy ustalaniu podstawy wymiaru nie stosuje się ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty do 250%. W przypadku wykorzystania do wyliczenia wysokości świadczenia wyższego niż 250% wskaźnika wysokości podstawy, nie obowiązują gwarancje dotyczące wysokości świadczenia.}

Rys. 20 Podstawa wymiaru rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych przyznanych w 2019 r. wyrażona w % przeciętnego wynagrodzenia według wybranych sekcji gospodarki narodowej

*) przemysł: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

5. Renty rodzinne wypłacane przez ZUS

Od lat obserwuje się systematyczny spadek liczby osób pobierających renty rodzinne.

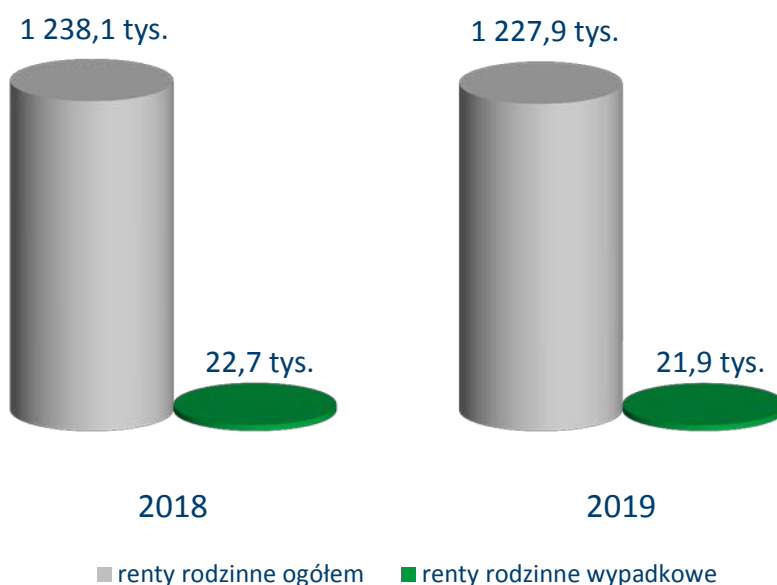
W 2019 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętna miesięczna liczba rent rodzinnych była niższa o 0,8%, zaś rent rodzinnych wypadkowych – o 3,5%.

Z tytułu wypadków przy pracy, które stanowiły przyczynę zgonu osób, po których przyznano renty rodzinne wypadkowe, przeciętnie miesięcznie wypłacano 16,0 tys. rent, natomiast z tytułu chorób zawodowych - 3,6 tys. rent rodzinnych.

Tabl. 27 Renty rodzinne ogółem i renty rodzinne wypadkowe wypłacane przez ZUS w latach 2018 – 2019

Wyszczególnienie a – rok poprzedni = 100		Przeciętna miesięczna liczba rent w tys.	Przeciętna miesięczna wypłata renty w zł.
renty rodzinne – ogółem	2018	1 238,1	1 976,97
	2019 a	1 227,9 99,2	2 079,38 105,2
w tym:			
renty rodzinne wypadkowe	2018	22,7	2 366,25
	2019 a	21,9 96,5	2 463,45 104,1

Rys. 21 Przeciętna miesięczna liczba rent rodzinnych w latach 2018 - 2019

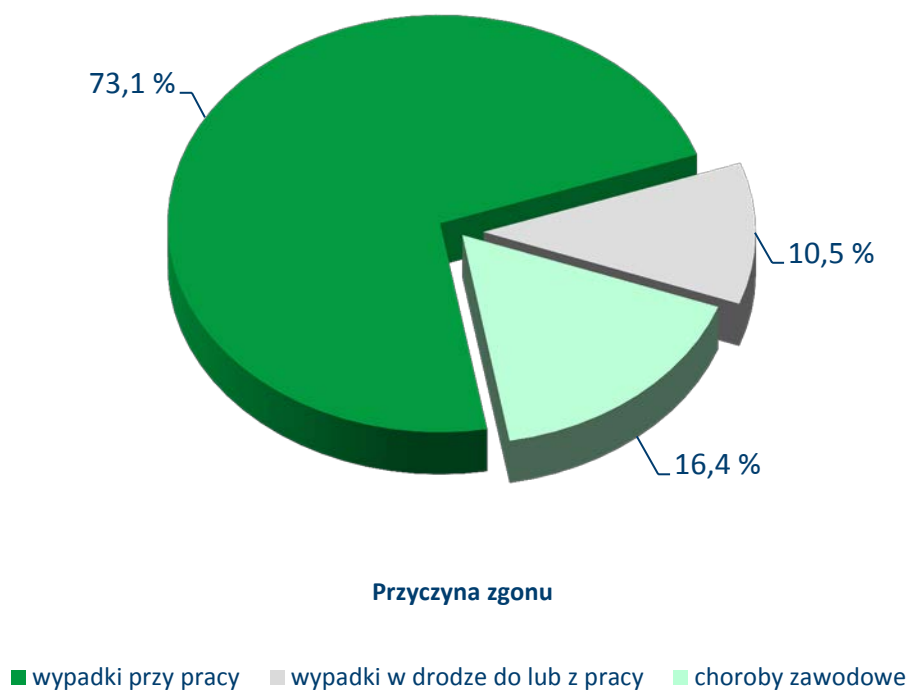

Tabl. 28 Renty rodzinne wypadkowe wypłacane przez ZUS w 2019 r.

Wyszczególnienie	Przeciętna miesięczna liczba rent w tys.
OGÓŁEM	21,9
renty z tytułu wypadku przy pracy	16,0
renty z tytułu wypadku w drodze do lub z pracy ^{*)}	2,3
renty z tytułu choroby zawodowej	3,6

^{*)} dotyczy tylko rent przyznanych na skutek wypadku w drodze do lub z pracy, który miał miejsce przed 2003 r.

Rys. 22 Struktura rent rodzinnych wypadkowych wypłacanych przez ZUS w 2019 r.

6. Renty rodzinne wypadkowe przyznane przez ZUS w 2019 roku

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być śmierć pracownika. Za wypadek przy pracy ze skutkiem śmiertelnym uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku. Fakt ten stanowi podstawę do przyznania i wypłaty osobom uprawnionym renty rodzinnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego.

W 2019 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 21,9 tys. rent rodzinnych wypadkowych. W odniesieniu do 1 227,9 tys. ogółu rent rodzinnych udział rent rodzinnych wypadkowych stanowił 1,8%.

Jak wynika z badania, w 2019 r. przyznano 276 rent rodzinnych wypadkowych. W porównaniu z rokiem 2018 liczba ta wzrosła o 10,0% (tj. o 25 przyznanych rent). Należy zauważyć, że w 79,3% przypadków renta rodzinna wypadkowa była przyznawana po rencistach lub po zmarłych ubezpieczonych w wyniku wypadków przy pracy, a w pozostałych 20,7% przypadkach w wyniku choroby zawodowej.

Najliczniejszą grupę, której przyznano renty rodzinne wypadkowe stanowiły dzieci osób zmarłych - 55,9% uprawnionych. Przeciętna liczba uprawnionych do jednej renty rodzinnej wypadkowej po ubezpieczonym lub renciście zmarłym na skutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej wyniosła 1,5 osoby. W przypadku rent rodzinnych po zmarłym renciście na jedno świadczenie przypadało 1,1 osoby, natomiast po ubezpieczonym 1,7 osoby.

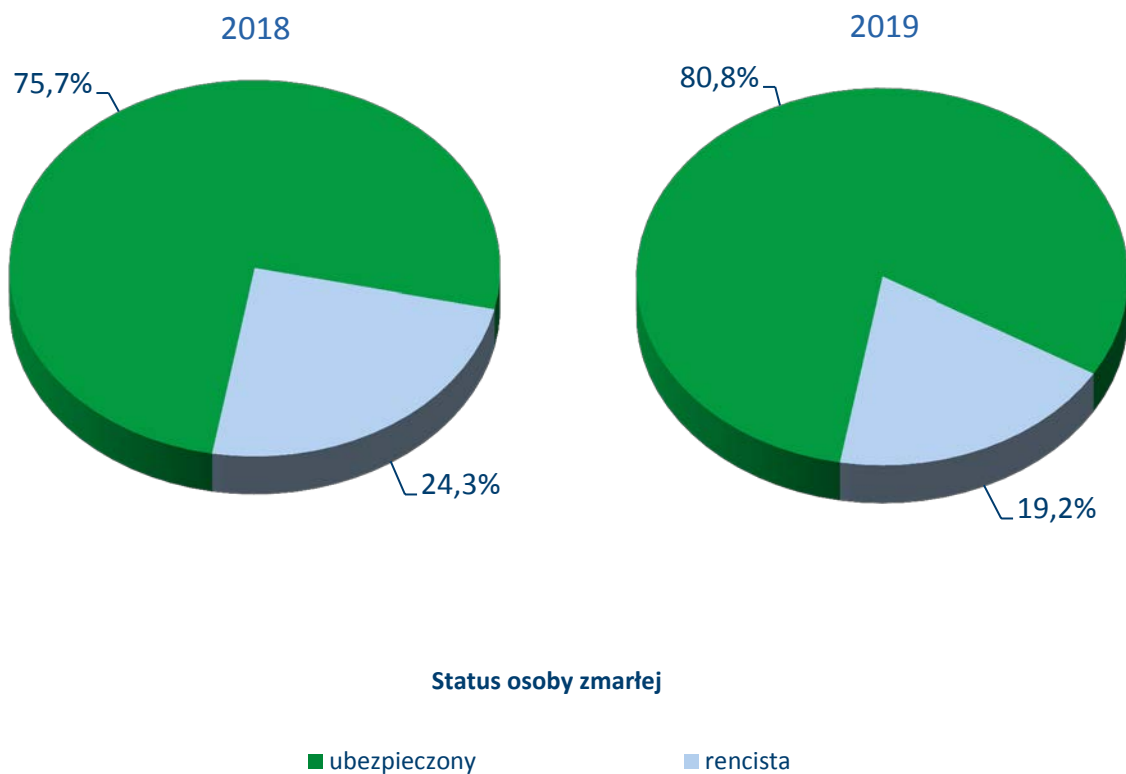
Renty rodzinne wypadkowe przyznawane były głównie po zmarłych ubezpieczonych lub rencistach uprzednio zatrudnionych w przemyśle – 38,4% ogółu tych rent rodzinnych, w budownictwie – 22,1%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 15,6% oraz w handlu i naprawach – 7,6%.

Średnia wysokość podstawy wymiaru w relacji do przeciętnego wynagrodzenia dla rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2019 r. kształtowała się na poziomie 105,43% i w stosunku do roku poprzedniego była wyższa o 1,3 pkt. procentowego.

Tabl. 29 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w latach 2018 - 2019 według przyczyny zgonu osób, po śmierci których zostały przyznane

Wyszczególnienie		Liczba rent
a – rok poprzedni = 100		
OGÓŁEM	2018	251
	2019	276
	a	110,0
z tego z tytułu:		
wypadków przy pracy	2018	200
	2019	219
	a	109,5
chorób zawodowych	2018	51
	2019	57
	a	111,8

Rys. 23 Struktura rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w latach 2018 - 2019 według statusu osób, po śmierci których zostały przyznane

Tabl. 30 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2019 r. według przyczyn zgonu osób, po śmierci których zostały przyznane i wybranych sekcji gospodarki narodowej

Wyszczególnienie	Ogółem		Przyczyny zgonu osób, po śmierci których przyznano wypadkowe renty rodzinne			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	276	100,0	219	100,0	57	100,0
w tym:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16	5,8	16	7,3	-	-
Górnictwo i wydobywanie	35	12,7	15	6,8	20	35,1
Przetwórstwo przemysłowe	61	22,1	32	14,6	29	50,9
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	2,2	6	2,7	-	-
Budownictwo	61	22,1	58	26,5	3	5,3
Handel i naprawy	21	7,6	21	9,6	-	-
Transport i gospodarka magazynowa	43	15,6	41	18,7	2	3,5
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1,8	5	2,3	-	-
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	1,4	1	0,5	3	5,3

Tabl. 31 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2019 r. po zmarłych rencistach i ubezpieczonych według przyczyn zgonu oraz wybranych zawodów i specjalności^{*)} ubezpieczonych

Wyszczególnienie	Ogółem		Przyczyny zgonu osób, po śmierci których przyznano wypadkowe renty rodzinne			
			wypadek przy pracy		choroba zawodowa	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	276	100,0	219	100,0	57	100,0
w tym:						
Renciści	53	19,2	22	10,0	31	54,4
Kierownicy do spraw produkcji i usług	7	2,5	6	2,7	1	1,8
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	7	2,5	7	3,2	-	-
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	5	1,8	5	2,3	-	-
Pracownicy do spraw finansowo statystycznych i ewidencji materiałowej	4	1,4	4	1,8	-	-
Sprzedawcy i pokrewni	5	1,8	5	2,3	-	-
Leśnicy i rybacy	7	2,5	7	3,2	-	-
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	37	13,4	34	15,5	3	5,3
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	19	6,9	13	5,9	6	10,5
Elektrycy i elektronicy	10	3,6	10	4,6	-	-
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, w obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	6	2,2	6	2,7	-	-
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	29	10,5	16	7,3	13	22,8
Kierowcy i operatorzy pojazdów	48	17,4	48	21,9	-	-
Robotnicy wykonujący prace proste w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	11	4,0	9	4,1	2	3,5

^{*)} zawody i specjalności według Klasyfikacji wprowadzonej Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. (Dz. U. 2014 r., poz. 1145)

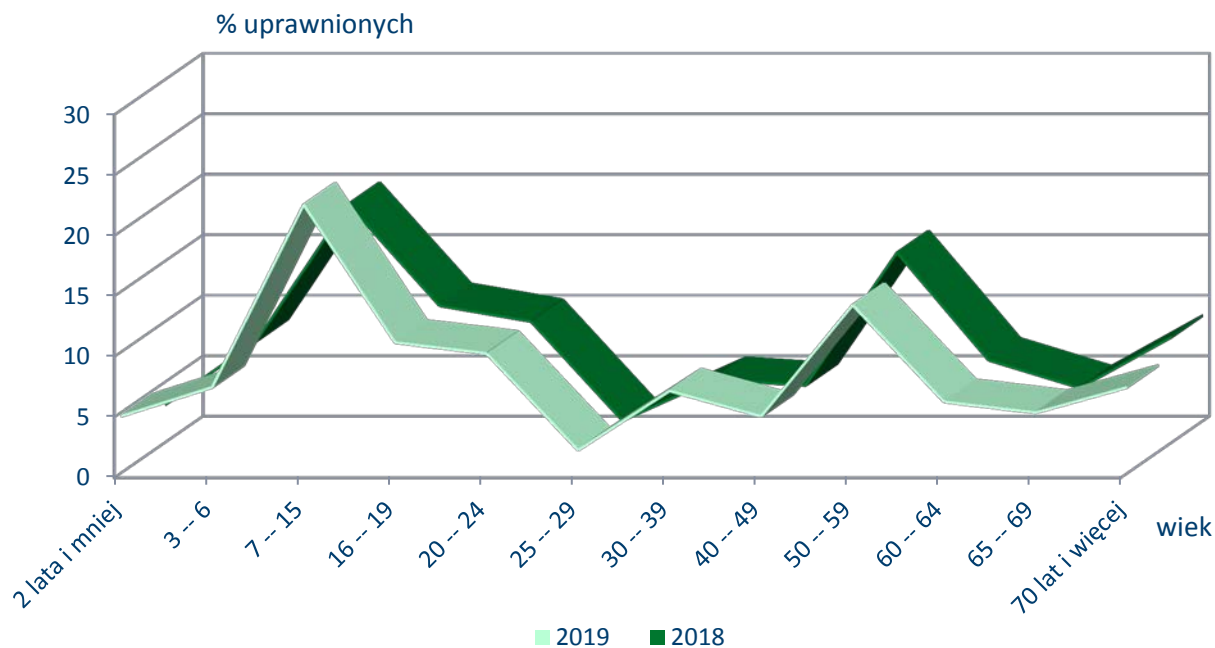
Tabl. 32 Osoby uprawnione do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2019 r. po ubezpieczonym lub renciście według stopnia pokrewieństwa ze zmarłym

Wyszczególnienie	Liczba osób uprawnionych			Przeciętna liczba uprawnionych do renty
	Ogółem	w tym:		
		Współmałżonek	Dzieci	
Osoby uprawnione do rent rodzinnych - ogółem	424	183	237	1,5
Przyznanych po zmarłym:				
- ubezpieczonym	368	140	224	1,7
- renciście	56	43	13	1,1

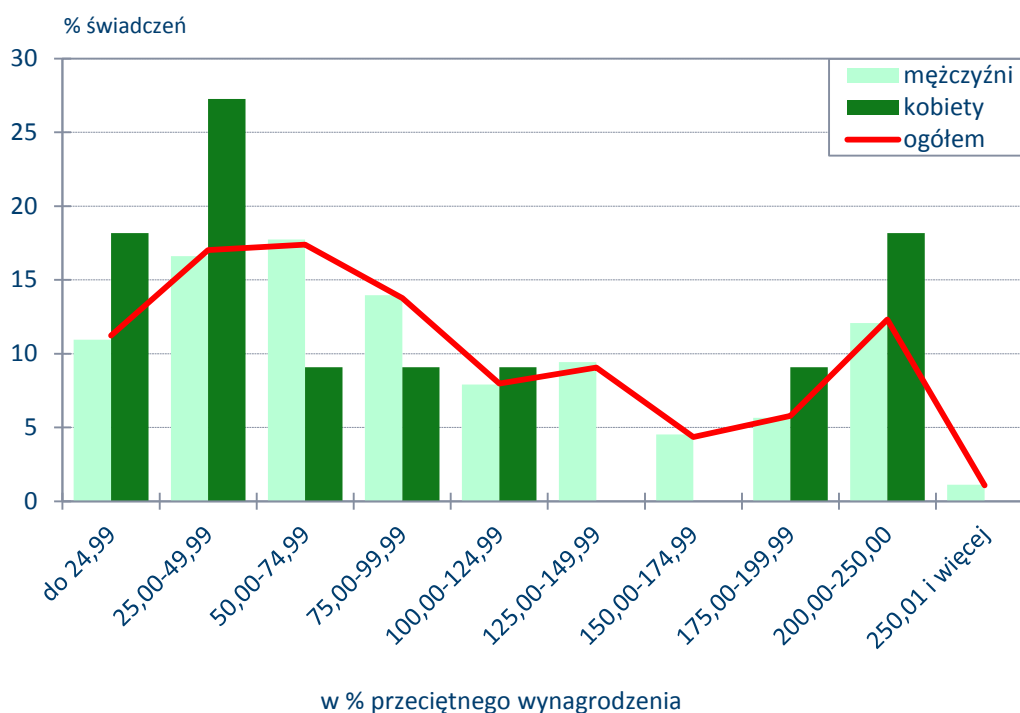
Tabl. 33 Osoby uprawnione do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w 2019 r. według wieku oraz tytułu otrzymania renty

Wiek osób uprawnionych do renty rodzinnej wypadkowej	Ogółem	Z tego otrzymujący rentę z tytułu:	
		wypadku przy pracy	chorób zawodowych
OGÓŁEM	424	367	57
2 lata i mniej	20	20	-
3 – 6	30	30	-
7 – 15	94	93	1
16 – 19	46	46	-
20 – 24	42	41	1
25 – 29	8	8	-
30 – 39	29	29	-
40 – 49	20	19	1
50 – 59	59	53	6
60 – 64	25	14	11
65 – 69	21	11	10
70 lat i więcej	30	3	27

Rys. 24 Struktura według wieku osób uprawnionych do rent rodzinnych wypadkowych przyznanych w latach 2018 – 2019

Rys. 25 Struktura wysokości podstawy wymiaru rent rodzinnych wypadkowych według płci osób, po których przyznano świadczenie

Tabl. 34 Renty rodzinne wypadkowe przyznane w 2019 r. według wysokości podstawy ich wymiaru wyrażonej w % przeciętnego wynagrodzenia oraz płci osób, po których przyznano świadczenie

Wysokość podstawy wymiaru w % przeciętnego wynagrodzenia ^{*)}	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	276	100,0	265	100,0	11	100,0
do 24,99	31	11,2	29	10,9	2	18,2
25,00 – 49,99	47	17,0	44	16,6	3	27,3
50,00 – 74,99	48	17,4	47	17,7	1	9,1
75,00 – 99,99	38	13,8	37	14,0	1	9,1
100,00 – 149,99	47	17,0	46	17,4	1	9,1
150,00 – 199,99	28	10,0	27	10,2	1	9,1
200,00 – 250,00	34	12,3	32	12,1	2	18,2
250,01 i więcej ^{**)}	3	1,1	3	1,1	-	-
przeciętny wskaźnik	105,43		105,98		92,15	

^{*)} jest to relacja wynagrodzeń świadczeniobiorcy do przeciętnych wynagrodzeń

z okresu jaki brany jest do ustalania podstawy wymiaru w momencie przyznania renty

^{**) od 2003r. zgodnie z art. 17 pkt 3 ustawy wypadkowej przy ustalaniu podstawy wymiaru nie stosuje się ograniczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty do 250%. W przypadku wykorzystania do wyliczenia wysokości świadczenia wyższego niż 250% wskaźnika wysokości podstawy, nie obowiązują gwarancje dotyczące wysokości świadczenia.}

7. Podsumowanie

Wypadki przy pracy stanowią poważny problem zarówno zdrowotny, jak i ekonomiczny. Odnośnie skali wypadków od wielu lat statystyki nie ulegają zmianom.

Każdego roku na świecie ponad 300 mln pracowników ulega wypadkom przy pracy, a ok. 2,8 mln umiera z powodu wypadków przy pracy i chorób zawodowych – alarmuje Centralny Instytut Ochrony Pracy PIB.

Wskutek wypadków przy pracy czy chorób zawodowych wiele osób staje się niepełnosprawnymi, a koszty z tym związane ponosi całe społeczeństwo.

Analizując liczbę oraz przyczynę przyznawania rent wypadkowych możemy ocenić zarówno kondycję systemu ubezpieczenia wypadkowego, jak również pośrednio sytuację na rynku pracy.

Z roku na rok obserwujemy spadek przyznawanych rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych. Od wejścia w życie ustawy wypadkowej w 2003 r. liczba przyznawanych rent wypadkowych zmalała o połowę.

W 2019 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy wypadkową przyznano 1 519 osobom. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba była mniejsza o 4,4%. Renty z tytułu niezdolności do pracy przyznane na skutek wypadku przy pracy stanowiły 75,4% ogółu rent wypadkowych i było ich o 3,3% mniej niż w roku 2018.

W 2019 r. średni wiek rencistów, którym przyznano rentę wypadkową wyniósł 51,9 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim był niższy o niecały rok. W populacji mężczyzn średni wiek wyniósł 50,9 roku, a w populacji kobiet 54,8 roku.

W 71,7% przypadków przyczyną niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy były urazy układu kostno-stawowego, oparzenia termiczne czy też chemiczne.

Jedną z konsekwencji, wynikającą z zatrudnienia w warunkach szkodliwych i uciążliwych, są choroby zawodowe. Podobnie jak w 2018 r., w przyczynach przyznawania rent z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą zawodową dominowały takie schorzenia jak: choroby narządu głosu (39,1% ogółu rent z tytułu choroby zawodowej), pylice płuc (17,2%), uszkodzenie słuchu (11,5%) oraz przewlekłe choroby układu nerwowego (6,7%). W populacji kobiet podstawową przyczyną przyznania renty z tytułu choroby zawodowej były choroby narządu głosu – 70,6% ogółu przyznanych rent z tego tytułu, zaś w populacji mężczyzn były to: pylice płuc – 30,6%, oraz uszkodzenia słuchu – 21,8%.

Następstwem wypadku przy pracy lub choroby zawodowej może być śmierć pracownika. Za wypadek przy pracy ze skutkiem śmiertelnym uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili tego wypadku. Fakt ten stanowi podstawę przyznania i wypłaty osobom uprawnionym renty rodzinnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego.

W 2019 r. wypłacano przeciętnie miesięcznie 21,9 tys. rent rodzinnych wypadkowych. Przyznano - 276 rent rodzinnych wypadkowych, ich liczba w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 10,0% (tj. o 25 przyznanych rent).

W 79,3% przypadków renta rodzinna wypadkowa została przyznana po rencistach lub po zmarłych ubezpieczonych w wyniku wypadków przy pracy, a w pozostałych 20,7% przypadkach w wyniku choroby zawodowej.

Renty rodzinne wypadkowe przyznawane były głównie po zmarłych ubezpieczonych lub rencistach uprzednio zatrudnionych w przemyśle – 38,4% ogółu tych rent rodzinnych, w budownictwie – 22,1%, w transporcie i gospodarce magazynowej – 15,6% oraz w handlu i naprawach – 7,6%.